

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Θ'.

✱ ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ, 30 ΤΟΥ ΓΕΝΝΗΡΗ 1911 ✱

ΑΡΙΘΜΟΣ 421

“Ενας λαός υψώνεται άμα δείξη πώς δέ φοβᾶται τὴν ἀλήθεια.—ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΕΛΗΣ. Γιὰ τοὺς κριτικοὺς τοῦ Παπαδιαμάντη.
Ε. ΕΛΕΓΘΕΡΙΑΔΗ. Ἀπάντησις σ' ἕνα κατηγορητήριον (Victor Hugo).
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Ἡ Ἐδύχια.
ΙΔΑΣ. Ἡ δύναμις τῆς γυναίκας.
Ν. ΚΑΣΤΡΙΝΟΣ. Ροῦσικὴ φιλολογοῦσα—Λόγια τῶν ματιῶν.
Ο ΝΟΥΜΑΣ. Ἐνας γιὰ ἄλλους.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Μελλοντισμός.
ΨΥΧΑΡΗΣ. Τὸ ταχυδρομικὸν δελτάριον (τέλος).
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—ΤΟ Ζήτημα ΜΑΣ—Ἡ ΚΟΙΝὴ ΓΝΩΜΗ—ΒΑΡΒΑΡΟΠΟΛΙΣ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΕΝΑΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

“Όταν ὁ γεροσαλτιμπάγκος τῆς Φιλ. Σκολλῆς μέσα στὴ μεγάλη αἴθουσα τοῦ Πανεπιστημίου, τὴν παρασμένη Κεριακὴ, ξαναμωσώνοντας τὶς στερεότυπες ἀνοησίες του κατὰ τῆς Δημοτικῆς καὶ τῶν ἐργατῶν τῆς Ἰδέας, φώναξε:

— Οἱ δημοτικιστὰὶ δὲν εἶναι Ἕλληνες! μιὰ φωνὴ παιδιὰτικὴ τὸν ἀντίσκοψε, λέγοντάς του:

— Λὰς φέματα!

“Ὁ ἕνας αὐτὸς σπρώχτηκε, βρίστηκε, διώχτηκε ἀπὸ τὴ σάλα, μὰ μίλησε, διαμαρτυρήθηκε, μὰς ξεντρόπιασε ἄλλους—κι αὐτὸ βλέπουμε μεῖς. Καὶ τοῦ σφίγγουμε τὸ χέρι καὶ τονὲ φιλοῦμε στὸ μέτωπο καὶ τοῦ λέμε:

— Γειά σου Ἐσύ, γειά σου κ' Ἐσύ, Βαρλέντη, ποὺ τονὲ συντρόφεψες μεῖς δυὸ σου λόγια μεστά. Ἔτσι φέρνουνται οἱ ἄντρες, ἔτσι πάει ὁ ἀγώνας μπροστά. Μὲ τὴν παληκαριά. Ἐνας Ἐσύ, μέσα σὲ τέτια σφηκοφυλιά, δὲ δείλιασες, δὲ δίσταξες, δὲν εἶπες τὸ Ρωμαῖκο: «ἄσ' τονε κι ἄς λείει.» Ὅχι. Ψεύτη τὸν εἶπες. Κι ἀντιπροσώπεψες ἄλλους ἑμᾶς, ἀλάκαιρο τὸ ἔθνος, τὸ ἀποχαυνωμένο καὶ τὸ ἀναίσθητο, ποὺ τὸ ρεζιλεύουνε καὶ τὸ βαρσθρώνουνε κι αὐτὸ δὲν ἔχει φωνὴ νὰ διαμαρτυρηθεῖ—κι αὐτὸ δὲν ἔχει χέρια νὰ διαφεντέψει τὸ δίκιο του, τὴν ὑπαρξή του.

Τὴν Κεριακὴ τὸ πρῶτ' ἢ «Φοιτητικὴ Συντροφιά» δὲ βρέθηκε στὴ θέση τῆς. Φιλολογικὸ μνημόσυνο τοῖμαζε, ἐνῶ ἢ θέση τῆς εἶτανε μέσα στὴ σάλα τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ἢ δου-

λειά τῆς εἶτανε νὰ διαμαρτυρηθεῖ, νὰ φωνάξει, νὰ φέρει τὴ δυνατὴ ἀντίδραση στὶς δημοσκοπίες καὶ στὰ μωρολογήματα τοῦ ὑβριστῆ κάθε ἱεροῦ καὶ ὄσιου. Μιὰ εὐκαιρία, τὴ μοναδικὴ δὰ, νὰ μὰς δείξει οὐσιαστικὰ πὼς ζεῖ καὶ πὼς ὑπάρχει ἢ «Φοιτ. Συντροφιά», τὴν ἄφισε καὶ χάθηκε. Τὰ συχαρήκια ποὺ ἔπρεπε νὰ τῆς ἀνήκουσε σήμερα, τὰ δίνουμε στὸν Ἐνα καὶ στὸ Βαρλέντη, γιὰ τὴν τῆς ἀφίσε, ἀφοῦ αὐτοὶ ἀντιπροσώπεψαν τὴ «Φοιτητικὴ Συντροφιά», ἀφοῦ αὐτοὶ ἄλλους μὰς ἀντιπροσώπεψαν.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Σ' ἘΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΗΤΗΡΙΟ*

(VICTOR HUGO)

Ἐγὼ ἔμαι ὁ δράκος τὸ λοιπὸν, κι ὁ ἀποδιωγμένος τράγος. Μὲς στοῦ αἰῶνα αὐτὸ τὸ χάος, ποὺ σφίγγεται ἢ καρδιά σας, τὸ γούστο τσαλαπάτησα καὶ τὸν παλιὸ τὸ στίχο κ' εἶπα ὁ σιγαμερὸς ἐγὼ: «Σκοτάδι ὄμπρος ἀπλώσου.» Κι ἀπλώθηκε σκοτάδι.— Αὐτὴ ἢ κατηγορία σας εἶναι. Ὅδεο, τέχνη, δόγματα, γλώσσα καὶ τραγωδία, αὐτὴ ὅλη ἢ λάμψη σβήστηκε, κι ὁ ὑπεύθυνος ἐγὼ ἔμαι, κι ἀλάκαιρο ἐγὼ τ' ἄδειασα τῆς νύχτας τὸ πιθάρι. Γι' αὐτὸν ἄλλον τὸ γκρέμισμα, ἐγὼ ἔμαι ἢ στραβοτσάπα. Ἐσεῖς ἔτσι τὰ βλέπετε. Καλά, δέχομαι, ἄς εἶναι, ἐμένανὲ διαλέξατε στὴ φύρακα σας τὴν τόση «Ρακά» ἔσεῖς μοῦ φωνάζετε κ' ἐγὼ σὰς λέω: «πολλάτη!» Τώρα ποὺ ἀπὸ τὴ μιὰ ἐκκλησιὰ βγαίνει νὰ μπεῖ στὴν ἄλλη, αὐτὸ τὸ βῆμα τοῦ καιροῦ, ποὺ ἀθροπισμὸ ἐδὼ παίρνει, τὰ μεγάλα ζητήματα τῆς λευτεριάς, τῆς τέχνης, ἐλάτε ἄς τὰ κοιτάξουμε, λιγάκι ἔτσι μονάχα, στοῦ τηλεσκοπίου τὸ γυαλί, ἀπ' τὴ μικρὴ τὴν ἄκρη. Τέλος εἴμαστε σύφωναί, ναί, ἐγὼ ἔμαι αὐτὸς ὁ ἀπαίσιος: κι ἄν και σ' ἀλήθεια ἐγὼ θαρῶ, ἐγκλήματα ἄλλα ἀκόμα, πὼς παραλείψατε πολλά, ποὺ ἐγὼ ἔχω καμωμένα, τὰ σκοτεινὰ ζητήματα πὼς ἄγγιξα λιγάκι κ' ἐξέτασα ὅλα τὰ κακά, γύρεψα θεραπείες καὶ τῆς παλιᾶς τῆς γαῖδουριάς, ἔβρισα τὰ σαμάρια τὸ παρελθὸν ξετίναξα ἀπὸ πάνω ἴσα μεῖς κάτω τοῦ ῥήμαξα τὰ θέμελα, τὸ σκῆμά του τ' ἀπ' ὄξω, σὲ τοῦτο περιορίζομαι: Ἐγὼ τὸ γιγάντιο τέρας, ὁ ἀφανιστὴς, ὁ ἀκόλαστος, τ' ἀλφάβητου τ' ἀρχαίου, ἐγὼ ὁ φειχτὸς δημαγωγός.— Ἐλάτε νὰ τὰ ποῦμε:

Σὰν ἄφησα πὰ τὸ σκολεῖο, λατινικὰ καὶ θέμα,

*) Ἡ κ. Ε. Ἐλευθεριάδην, ἀπὸ τῆς Σμύρνης, μὰς ἔστειλε, στὴν ὥρα τῆς, μισρὴ νὰ πει κανεῖς, τούτῃ τῆς μετάφραση, ποῦρχεται σὰν ἀπάντησις στὸ Μιστριώτῃ καὶ στὰ διάφορα μιστριωτόπουλα.

χλωμός, κατσούφης, σοβαρός, μ' αδύνατο τὸ σῶμα
καὶ μὲ σκυφτὸ τὸ μέτωπο, σὰν προσπαθοῦσα κἀνί
νὰ καταλάβω, νὰ σκεφτῶ, στὴ φύση καὶ στὴν τέχνη,
τότε ἀνοίξα τὰ μάτια μου· ἡ γλῶσσα εἶτανε τότες
λαδὸς κι ἀριστοκρατικοί, τῆς βασιλείας εἰκόνα
καὶ μοναρχία ἡ ποίηση· τίτλους εἶχεν ἡ λέξη,
κόντες καὶ δούκας εἶτανε, γιὰ πάλι τιποτένιος·
οἱ συλλαβὲς μακριὰ καθὼς ἡ Λόντρα ἀπ' τὸ Παρίσι·
ἔτσι διαβαίνουνε μαζί χωρὶς κἀν νὰ μιλοῦνται
πεζοὶ καὶ καβαλλάρηδες ἀπὸ τὸ *Νέο Γεφύρι*·
ἡ γλῶσσα εἶταν τὸ κράτος πρὶν ἀπὸ τὰ ὀγδόντα ἔννεα·
οἱ πρόστυχες ἀπ' τὶς καλὲς τὶς λέξεις χῶρια· χῶρια·
ἐτούτες δά, οἱ εὐγενεῖς, σκέψη εἶχανε μὲ Φαίδρες,
Ἰοκάστες καὶ Μερόπες, εἶχαν τὴν κομψότη νόμο,
καὶ μ' ἄμαξα βασιλικὴ πηγαίναν στὶς Βερσάλιες·
οἱ ἄλλες, ζητιάνοι ἕνας σωρὸς, τραλλοὶ γιὰ τὴν κρεμάλα,
εἶχαν τὶς κατοικίες τοὺς στὰ πρόστυχα τὰ μέρη,
κάποιοι καὶ μὲς στὶς φυλακὲς, τὰ ταπεινὰ ἀγαποῦσαν·
ξεσκουφῶτοι, ξεκάλτσῶτοι, ντυμένοι μὲ κούρῆλια
στὴν ἀγορά, ποὺ γιὰ πεζὰ πλαστήσαν καὶ γιὰ φάρσα
ὄχλος τοῦ ὕφους, ἔλεινοι, μὲς σὲ βαθὺ σκοτάδι·
ἄθλιοι φτωχοί, ποὺ μ' ἕνα Κ, στὸ λεξοκάτεργό του,
ὁ Βωγέλας, ὁ ἀφέντης τους, τὶς εἶχε σημειωμένες·
ἐκφράζαν τὴν κοινὴ ζωὴ, τὴν καταφρονημένη,
στιγματισμένοι, ταπεινοί, χωριάτες τοῦ Μολιέρου.
Λοῦξά τοὺς κοίταζεν αὐτοὺς τοὺς γύφτους ὁ Ρακίνας,
κι ἂν ὁ Κορνήλιος ἔβρισκε κανένα μὲς στὸ στίχο,
τὸν φύλαε δὲν τὸν ἔδιωχνε, ὦ! αὐτὸς εἶταν μεγάλος·
καὶ ὁ Βολταίρος φώναζε : «Ὁ Κορνήλιος χυδαῖζει!»
Ἄσπασε ὁ Κορνήλιος, δὲν ξεστόμαε λέξη.
Τότε ἦρθα ἐγὼ καὶ φώναξα μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι :
«Τί πάντα τούτες πᾶνε ὀμπρός, κ' οἱ ἄλλες πᾶνε πίσω ;»
Κι ἄερα ἐπαναστατικὸ, στὰ τάγματα τῶν στίχων,
τῶν δεκαπεντασύλλαβων, καὶ στὴν Ἀκαδημία
ἐφύσηξα τὴ γέφυρα, μεταφορῆς γιομάτη,
ποὺ ἔκρυβε στὰ φουστάνια τῆς τόσῃ σχολαστικότη.
Ἔβαλα σκουφὸ κόκκινο στὸ λεξικὸ τ' ἀρχαῖο.
Δὲν ἔχει λέξεις ὑπουργοῦς! καὶ λέξεις προλετᾶριους!
Κακιὰ φουρτούνα σήκωσα μέσα στὸ καλαμάρι,
καὶ στὸ σκοτάδι τὸ βαθύ, μὲ τὸ λαὸ τὸ μαῦρο
τῶν λέξεων ἀνακάτεψα τὸ κάταστρο μελίσσι
τῶν ιδεῶν, καὶ φώναξα : «Λέξη καμμιὰ δὲν ἔχει,
ποὺ ἀπάνω τῆς νὰ μὴ μπορεῖ ἡ ιδέα νὰ καθίσει,
δροσάτη, ἀγνή.» Λόγος φριχτός.— Ἡ σύλληψη, ἡ λιτότη,
ἡ ὑπαλλαγή τρεμουλίαναν στοῦ Ἀριστοτέλη τὰ ὄρια
πάτησα καὶ διαλάησα ἐλεύτερες τὶς λέξεις·
ἴσες κ' ἐνήλικες. Αὐτὲς οἱ τίγρες τότες ὄλες,
ἀφανιστές, καταχτητές, οὐννοὶ, σκύθες καὶ δάκες,
μπροστὰ στὴν τόση τόλμη μου, φανήκαν παιχιδάκια.
Ἄσπασε ἀπ' τὸν κύκλο πῆδηξα κ' ἔσπασα τὸ διαβήτη
καὶ τὸ γουρούνι τὸκράξα γουρούνι καὶ γιατί ὄχι ;
Ἄσπασε ὄνομασε τὸν ἔλεινὸ Βιτέλλιο,
κι ὁ Γουίσαρδίνος τὸ Βοργία. Σκληρὸς, ξάστερος, ἄγριος,
ἀπ' τὸ σκυλλὶ ποὺ σάστισεν ἔβγαλα τὸ κολλάρο
τῶν ἐπιθέτων· στὴ σκιὰ τοῦ φράχτη, στὰ χορτάκια
μὲ τὴ δαμάλα ἀδέρφωσα τὴν πρόστυχη ἀγελάδα,
ποὺ ἡ μιά τους εἶταν Μαριγῶ καὶ ἡ ἄλλη Βερενίκη.
Τότε ἡ ὀδὴ ἀγκαλιάζοντας τὸ Ραμπελέ μεθάνει
τὸ «Ça ira» χορεύανε πᾶ στὴν κορφὴ τοῦ Πίνδου·
οἱ ἔννεα οἱ Μούσες, μὲ γυμνὰ τὰ στήθια τραγουδοῦσαν

τραγοῦδι ἐπαναστατικὸ καὶ τὸ στυγρὸ τραβοῦσαν
ἡ ἔμφαση ἀνατρίχιασε μὲς στὰ μεταξωτὰ τῆς·
ἡ βοσκοπούλα μας Μυρτῶ πήρε ἕνα γαῖδουριάρα.
Ἄκουσανε ἕνα βασιλιά νὰ λέει : «Τί ὥρα εἶναι ;»
Κατάσπασα τὸ φιλντισί, τ' ἀλάβαστρο, τὸ χιόνι,
ἀπ' τὸ μαυράδι τοῦ ματιοῦ τράβηξα τὸ γαγάτη,
καὶ τόλμησα νὰ πῶ στὸ μπράτσο : «εἶσαι ἄσπρο, τίποτα ἄλλο.»
Τὸ πτόμα ἀκόμα ποὺ ἄχνιζε τὸ βίαια τοῦ στίχου,
κ' ἔβαλα ἐκεῖ τοὺς ἀριθμούς· τρομάρα! ὁ Μιθριδάτης
θὲ νὰ μποροῦσε νὰ μᾶς πεῖ τὴν Κύζικο στὰ πόσα
πολιόρκησε. Γινήκανε οἱ Λαῖδες πόρνες! φρίκη!
Καὶ πολλὲς λέξεις ποὺ ὁ Ρεστώ χτένιζε κάθε μέρα
ποῦχανε τὸν ἀέρα τοῦ μεγάλου Λουδοβίκου,
περούκα ἀκόμα φόραγαν· τῆς χτενισιάς ἐτούτης,
τῆς φώναζε ἡ ἐπανάσταση, ψηλά, ἀπὸ τὸ θρόνι τῆς :
«Ἄλλαξε πιά κ' εἶναι καιρὸς. Μὲ τὴν ψυχὴ γιομίσου
τῶν λέξεων ποὺ κράταγες στὴ φυλακὴ ὡς τὰ τόρα.»
Μὲ λιονταριοῦ ἕνα μούγγρισμα τότε ἡ περούκα χαιτὴ
ἐγίνηκεν. Ἐλευτεριά! κ' ἔτσι στὸ χαλασμὸ μας,
ἀπὸ σκυλλάκια κάμαμε πελώρια λεοντάρια,
καὶ κάτου ἀπ' τὴν ἀνεμοζάλη τὴν κοσμοχαλᾶστρα
ποὺ τὴ σηκώσαμεν ἑμεῖς σκεπάστηκαν μὲ φλόγες
λέξεις πολλῶ λογιῶνε. Στὸ Λοιμὸν κόλλησα ἀπάνω
τέτοιες προκήρυξεις : «Καιρὸς πιά νὰ τελειώνουμε εἶναι
Μπουζουρηδες, Μπροσέτηδες, Μπατέδες, στὸ καλάθι!
Αὐτοὶ χερσόπεδα ἔβαλαν στὸ λογισμὸ τοῦ ἀθρόπου.
Στ' ἄρματα στίχοι καὶ πεζὰ! ὀμπρός παραταχτήτε!
Γιὰ ἰδῆτε ποὺ βρισκόμαστε : σίδερα ἔχει στὰ πόδια
ἡ ὀδὴ καὶ φίμωτρο ἡ στροφὴ, στὴ φυλακὴ εἶν' τὸ δρᾶμα.
Οἱ Καμπιστρῶνοι βράζουνε στὸν τάφο τοῦ Ρακίνα!»
Τρίζει τὰ δόντια ὁ Μποναλῶ : «Σιωπὴ πιά!» τοῦ φωνάζω.
Κ' ἔκραξα μὲς στὸν ἀνεμο καὶ μὲς στὸ ἀστροπελέκι :
«Πόλεμο στὴ ρητορικὴ, στὴ σύνταξιν εἰρήνη!»
Ἐσπασε τότε ἀλάκαιρο τὸ ἐννενηντα τρία.
Στ' ἀξόνι τοὺς τρεμουλίαναν τὸ πάθος, τὸ ἦθος, τὸ ἄθος.
Οἱ Ματασσίνου, ἀφήνοντας τὸν Πουρσωνιάκ, τὸν Κάθο
καὶ πιάνοντας τὸ Ντουμαρσέ, στοὺς πρόστυχους χοροὺς τους,
τὶς σύριγγες, ἀπ' τὰ νερά τοῦ Περιμησοῦ, γιομίσαν.
Σπώντας τὸ νόμο, ἡ συλλαβὴ, τὰ ρήματα, οἱ παρίες,
τὰ οὐσιαστικὰ τὰ πρόστυχα τρέξανε. Τότες ὄλοι
ἔφριξαν ὡς τὰ κόκκαλα. Τοὺς εἶδαν νὰ ξεθάφτουν
τῆς Ἀθαλίας τ' ὄνειρο. Στὸν ἀνεμο τὴ στάχτη
πετάξανε τῆς δῆγησης τοῦ Θηραμένη· τ' ἄστρο,
ἡ Ἀκαδημία, σκοτίστηκε. Ναι, ξεπαστρεύτηκε ὄλο
τ' ἀρχαῖο τὸ σύστημα, κ' ἐγὼ ποὺ νὰ ρουφῶ μ' ἀρέσει
τῶν φράσεων τὸ αἷμα, χτύπησα τὰ χέρια μου, σὰν εἶδα
τὴν ἀφρισμένη τὴ στροφὴ νὰ σαίρνει ἀπ' τὸν κολλάρο
τὴν Τέχνη τὴν Ποιητικὴ μὲ μουγκριτὸ στὸ δρόμο,
μιλώντας γιὰ τὰ πράματα μ' ἕνα ὕφος χωρὶς νόμους,
καὶ μέσα στὸν ὀρηκτικὸ, σὰν κοίταξα, τὸν ὄγλο
λέξεις ποὺ τὶς ἀφόρισε ἡ κομψότη νὰ κρεμνᾶνε
τὸ γράμμα, αὐτὸν τὸν ἄρχοντα, στὸ πνεῦμα τὸ φανάρι.
Ναι ἐγὼ ἔμαι ὁ Νταντὸν αὐτός! ἐγὼ ἔμαι ὁ Ρομπειπτιέρος!
Πάνω στὴ λέξη τὴν κυρὰ τὴ λυγροσπαθοῦσα,
σήκωσα σ' ἐπανάσταση τὰ πρόστυχα τὰ λόγια·
ἐγὼ ἔσφαξα τὸ Ρισελὲ πᾶ τοῦ Ντανζῶ τὸν τάφο.
Ναι, ἀλήθεια, αὐτὰ εἶναι μερικὰ ἀπ' τὰ κακουργήματά μου.
Κυρίεψα καὶ γκρέμισα τῆς ρίμας τὴ Μπαστίλλη.
Καὶ τί μονάχα τοῦτο ; τὰ δεσμά τὰ σιδερένια
ποὺ δένανε τοῦ λαοῦ τὴ λέξη τὰκαμα κομμάτια·

τίς λεγεώνας τίς χλωμές ξανάφερα ἀπ' τὸν ἄδη
τῶν κολασμένων λέξεων καὶ κάτου ἀπὸ τὸν ἥλιο
τσάκισα τὴν περιφραση τ' ἀλφάβητο, τὸν πύργο
τὸ σκοτεινὸ, ἀνακάτεψα, πού ἀπ' τὴ Βαβέλ βαστοῦσε,
καὶ τὸ ἴσῳσα· τί τῶξερα : τὸ φουρτισμένο χέρι
τὴ λέξη λευτερόνοντας, τὴ σκέψη λευτερώνει.

“Ὅλες ἔχουν ἓνα σκοπὸ οἱ προσπάθειες τοῦ ἀθρώπου,
σ' ἓνα σημάδι ρῆχνουνε, κι ὅλες εἶναι ἓνα βέλος.

Λοιπὸν εἴμαστε σύμφωνοι, καὶ νά, σὰς λέγω τίμα
πολλά μου ἐγκλήματα καὶ κάτου βάζω τὸ κεφάλι.
Πρέπει γιὰ νάστε γέροι ἐσεῖς καὶ βέβαια καὶ μπαμπάδες,
καὶ νά ! γιὰ δέκατη φορά, τὸ σφάλμα μου σὰς λέω.
Ναί, ἀλήθεια, ἂν ὁ Μπωζὲ εἶναι θεός, εἶμαι ἄθεος ἐγὼ
[τότες.

Συγυρισμένη, σεβαστή, σὲ τάξη εἶταν ἡ γλώσσα
μὲ τὰ χρυσά της σήματα, στολίδια εἶχε στοὺς τοίχους,
εἶταν Τριστάνος καὶ Μπουαλώ· στὴ μέση εἶχε ἓνα θρόνο
κ' ἔδρες σαράντα γύρω· ἐγὼ τὴν ἔκαμα ἄνω κάτω,
ἔσπασα ἀπ' ὅλα κάτι τις στὸ ξακουστὸ σάλονι·
ἡ κύρια ἢ λέξη ἢ χωριανή, λοχίας εἶταν μονάχα,
τὴν ἔκαμα συνταγματάρχη ἐγὼ· καὶ γιακωβίνο
ἔκαμα τὴν ἀντωνυμία, τὴ μετοχὴ τὴ σκλάβα,
μὲ τ' ἄσπρα τὰ μαλλιά θεριό, τὸ ρῆμα ἀναρχικὴ ὕδρα.
Ὅμολογεῖ ὁ ὑπόδικος. Ὅμπρὸς προβολεῖστε !
Εἶπα στὸν **ρῶθωνα** : «Μὰ ἐσύ ! μιά μύτη εἶσαι μονάχα!»
Καὶ στὸν **μακρὸν χρυσοῦν καρπὸν** : «Εἶσαι ἓνα ἀτίδι !»

[τοῦτα

Εἶπα στὸν **μέγαν Βωγελά** : «Μιά μάσκα εἶσαι μονάχα !»
Γενῆτε μιά δημοκρατία ! γενῆτε εἶπα στὶς λέξεις,
ἢ μιμηγκιά ἢ ἀπέραντη, κ' ἐργάζεστε, ἀγαπάτε,
ζῆτε· κι ὅλα τὰ κλόνισα, τὸν εὐγενῆ τὸ στίχο
δύστροπα πέταξα στὰ μαῦρα τὰ σκυλλιά τῆς πρόζας.

Κι ἄλλοι τὸ κάμαν πὺ καλὰ αὐτὸ πού ἐγὼ ἔχω κάμει.
Ἡ Εὐτέρπη ποῦχε ὕφος ψυχρό, ἡ Πολύμνια, ἡ Καλλιόπη
δὲν ἔχουν πιά τὴν ψεύτικη τὴ σοβαρότη ἐκεῖνη.
Καὶ τοῦ ἡμιστίχιου κάμαμε τὴ ζυγαριά νὰ παίξει.
Λοιπὸν καταραστήτε μας. Στὸ μέτωπό του ὁ στίχος
στεφάνι δωδεκάφτερο φοροῦσε ἀλλόττες πάντα,
καὶ χοροπήδαε ἀδιάκοπα πὰ στὴ διπλὴ ρακέτα
πού τὴν ἔλενε προσφδία, τὴ ἔλενε κ' ἐτικέτα,
σπάει τοὺς κανόνες τώρα πιά, γελáει τὸ φαλίδι,
κι ἀπ' τὸ κλουβί της, τὴν τομὴ, σάν τὸ πουλὶ πετάει
καὶ φεύγει μὲς στὴ λαγκαδιά, ἀνεβαίνει στὰ οὐράνια,
σὰ θεῖος, οὐράνιος σκορδαλιός, ἐλεύτερος στὴ φύση.

Καὶ τώρα ὅλες οἱ λέξεις πιά μέσα στὸ φῶς πλανιοῦνται.
Οἱ συγγραφιάδες λεύτερη τὴν κάμανε τὴ γλώσσα
καὶ χάρη στοὺς ληστὲς αὐτοὺς, σ' αὐτοὺς τοὺς τρομοκράτες,
ἢ ἀλήθεια τῶν σχολαστικῶν δασκάλων τὸ μελίσι
διώχνοντας τώρα, ἢ φαντασία, πού μὲ φωνὲς χιλιάδες
πάταγο κάνει, τζάμια σπάει μὲς στῶν ἀστῶν τὸ πνεῦμα,
ἢ ποίηση ἢ τριπρόσωπη, πού τραγουδαίει γελáει
ἀναστενάζει, περγελάει, πιστεύει, πού ὁ Σαιξπηρός
κι ὁ Πλαῦτος τὴν ἔσπρανε στὸν ὄγλο, στοὺς πληβείους·
ὅπου τὴ φρόνηση τοῦ Ἰῶβ σκορπίζει στὰ ἔθνη ἀπάνω
κι ἀνάμεσα στὴν τρέλλα του τὴ λογικὴ τοῦ Ὁράτιου
πού τὴ μεθαίει τ' ἄπειρο τὸ φρένιασμα τοῦ αἰθέρα,
τρέλλῃ ἱερῇ, μ' ἀστραφτερὲς ματιές, ὅπου ἀνεβαίνει

τὰ σκυλοπάτια τοῦ καιροῦ, πού πᾶν στὴν αἰωνιότη,
ἡ Μούσα ξαναφαίνεται, μὰς ξανασυνεπαίρνει,
τὴ φτώχεια τὴν ἀθρώπινη ξαναρχινáει νὰ κλαίει,
ἀπ' τὸ ζενιθ ὡς τὸ ναδιρ πάει κ' ἔρχεται χτυπάει
παρηγοράει, στραφοκοπάει, τὸ πέταμά της λάμπει
σίφονυα, σκυλοστρόβιλος λύρα στὰ μέτωπα ὄλων,
λάμπουν τὰ μύρια μάτια της στὶς μύριες της φτερούγες.

Τὸ κίνημα, ἔτσι κάνοντας, τὸ ἔργο του τελειώνει.
Σήμερα ἡ ἐπανάσταση χάρη σὲ σένα, πάλλει
ξῆ, ὦ ἅγια πρόοδο, στὴ φωνὴ στὸν ἀέρα στὸ βιβλίο.
Στὴ λέξη, τὴ σαρταριστὴ, τὴ νοιώθει ὁ ἀναγνώστης·
φρονάζει, τραγουδαίει, γελáει, διδάσκει, διασκεδάζει.
Ὡς λύθηκε τὸ πνεῦμα της τῆς λύθηκε κ' ἡ γλώσσα.
Στὸ μυθιστόρημα κρυφά μιλάει στὶς γυναῖκες.
Αὐὸ φλόγες τώρα λάμπουνε μέσα στὰ δύο της μάτια,
γι' αὐτὸν πού σκέφτεται εἶν' ἡ μιά γιὰ τὸν πολίτη ἢ ἄλλῃ.
Τὴν ἀδερφή της λευτεριά τὴν παίρνει ἀπὸ τὸ χέρι
κι ἀπ' τῶν ἀθρώπων ὄλωνε τὴν ἔπανάει τοὺς πόρους.
Οἱ πρόληψες σάν κοραλλίων πετρώματα, πού γίναν
ἀπ' τὸ θαμπὸ συσσώρεμα, ἀπ' τῶ χρόνονε τις πλάνες,
διαλύνουνται στὸ χτύπημα τῶν λέξεων, πού πλέουνε,
γιομάτες ἀπὸ τὴν ψυχὴ, κι ἀπὸ τὴ θέλησή της.
Αὐτὴ 'ναὶ ἡ πρόζα, αὐτὴ 'ναὶ ὁ στίχος, τούτη καὶ τὸ δρᾶμα·
αὐτὴ 'ναὶ ἡ ἐκφραση, ναὶ αὐτὴ, καὶ τὸ αἶσθημα αὐτὸ πάλι
ἓνα ἄστρο ἀπὸ στὸν οὐρανὸ, φανάρι μὲς στὸ δρόμο.
Στὰ πύθ βαθιά τὰ βάραθρα τῆς γλώσσας μέσα μπαίνει
μὲ μιά τρομπέτα τρομερὴ φυσάει στὴν τέχνη ἀπάνω.
Καί, θεοῦ 'ναὶ τοῦτο θέλημα, ἀφοῦ γιόμισε τὸν κόσμο
αὐτὴ ἀπ' τις περηφάνειες της καὶ τις παλιὲς ρυτίδες
ἀφοῦ ἔσβησε ἀπ' τὰ μέτωπα, τὸν ξεπεσμένο ὄγλο
ἀφοῦ τὸν ξανασήκωσε, τὸν ἔβαλε ὅπου πρέπει
κι ἀφοῦ ἔγινε δικαίωμα, γίνεται τώρα Ἰδέα !

E. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗ

ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΑΡΙΟ*

Πολὺ ὥραϊα. Μὰ δὲ γύρεβε. Νά, ἔτσι βρέθηκε ἡ
ἄλλη, ἀπὸ τὰ παιδικήσια της ἀκόμη τὰ χρόνια,
καὶ τί τὰ θές ; ἀγάπη πού τόσα χρόνια βαστάει καὶ
προκοπὴ δὲν εἶδε, ἀγάπη δὲν εἶναι καθαφτό, εἶναι
παλιὸς χαβάς, πού μήτε γιὰ χορὸ δὲ φελαῖ. Τὸ πα-
ραδέχουμαι, ἀντίσκορτε ὁ Ἀντρέας.

Τότες ὅμως, ἀπὸ ποῖο λόγο νὰ ξακολουθᾷ τὸ
κορίτσι νὰ παῖξῃ τὸ χαβά, νὰ συλλογιέται τὸν Κά-
ρολο ; Μήτε σ' αὐτὸ δὲν τὴν ψυχολογοῦσε ὅπως ἔ-
πρεπε ὁ Ἀντρέας. Νόμιζε δηλαδὴ πὺς ἀπὸ ἀγά-
πη, ἀπὸ κρυφτὴ ἀσύνειδῆ της ἀρεσιὰ τοῦ παλλη-
καριοῦ συλλογιότανε τὸν Κάρολο, ἐνῶ ἂν τὸ ξετά-
σης, ἀπὸ τὴν ἀπελπισιά της κάποτες— ἐπειδὴ σί-
γουρο πὺς δὲν τῶλεγε κάθε μέρα, ὅπως θαρροῦσε
ὁ φίλος— κάποτες λοιπὸν ἔλεγε πὺς μπορεῖ νὰ τὸ
φέρῃ πύθ ὕστερα ἢ τύχη, νὰ τὸν πάρῃ. Βέβαια.
Γιατί τάχα νὰ μὴν τὸν πάρῃ ; Μιά καὶ δὲν ἔπαρ-
νε τὸν καλὸ της, τὸ μονάκριβο, δὲν τῆς ἔμελε ποιό-
νε παίρνει, ποῖονε δὲν παίρνει. Σὲ πέντε, σὲ δέκα
χρόνια τὸ πολὺ πολὺ, ὁ Ἀντρέας θὰ τὴν ἔχῃ πιά
ξεχασμένη. Τί νὰ κάμῃ τὸ παιδί ; Νὰ μείνῃ γερον-

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀριθ. 420.

τοκόριτσο, να τὴν κοροϊδέουνε ; Στὸ χωριὸ παν-
τρέδουνται ὅλοι. Θὰ παντρεφτῆ καὶ τοῦ λόγου τῆς
σὺν τοὺς ἄλλους, νὰ μὴ λένε πὼς μόνῃ τῆς ἀφτῆ
δὲ βρῖσκει ἄντρα. Παντρεῖα δὲ θὰ πῆ ἔρωτας, ἀξα-
φνα σὺν τὸν ἔρωτα ποῦ τὴν ἔσμιγε μὲ τὸν Ἄν-
τρέα. Παντρεῖα θὰ πῆ, νᾶχῃς σπιτικὸ δικό σου, νὰ
δουλέθῃς μέσα, ἐνῶ δουλέθει ὁ ἄντρας σου ὄξω, ἢ
στὸ χωραφάκι τους, ἢ ἄλλου.

Ὁ Ἄντρέας δὲ συλλογιότανε ποτέ του, πὼς ῥο-
μαντζιέρης ἢ κοπέλλα δὲν εἴτανε, νὰ φανταστῆ ἀ-
γάπες ἀτέλειωτες ἢ τραγικῆς. Δὲν μπόρεσες νὰ πά-
ρῃς τὸν Ἄντρέα σου. Χάσου, χάσου στὴν ἐρμιά καὶ
σκοτώσου. Ὅχι. Ἄθρωπος εἶσαι. Θάκολουθήσῃς καὶ
σὺ τὴν τύχη τὴν ἀθρώπινη. Κάλλια νὰ τὸ λὲς ἀ-
παρχῆς, παρὰ νὰ τὸ κάμῃς πῶς ὕστερα καὶ νὰ μὴν
τὸ πῆς. Ἀλήθεια, ποῦ ἴδια ἢ Μαρία—Λεωνῆ τὸ
στοχαζότανε κάποτε, πὼς δὲν ἀκολουθοῦμε μονά-
χα τὴν τύχη μας στὸν κόσμον, ἀκολουθοῦμε καὶ τὴν
καρδιά μας. Ἐννοιωθε μάλιστα ἐσώψυχά τῆς πὼς
καλῆτερο, πῶς τίμιο τὴν καρδιά νὰκούσσουμε, πὼς
συχνὰ κιόλας δὲν μπορούμε νὰ κάμουμε ἄλλιως
καὶ τότες φώναζε·

— «Τέλειωσε πιά. Ἐγὼ ποτέ μου δὲ θὰ παν-
τρεφτῶ !»

Περίεργο ποῦ τὸ φώναζε μὲ κάποιο θυμὸ, σὰ νὰ
ξεστόμιζε πρᾶμα ἐνάντιο στὸν κανόνα τὸ γενικὸ, ἀ-
φύσικο κανένα πρᾶμα, ποῦ δὲν τῆς ἄρεζε, γιατί ἀ-
κόμη δὲν τῷπαρνε ἢ λογικῆ τῆς. Ἀγάλια γάλια
ἐμελλε νὰ τὸ καταλάβῃ καὶ τοῦτο. Θὰ τὸ καταλά-
βαινε ἀπὸ πῶς νωρίς, θὰ τῆς φαινότανε μάλιστα μιὰ
γλύκα, σὺν κορίτσι ἀγαθὸ ποῦ τὴ γέννησε ἢ μάν-
να τῆς, νὰφιερωθῆ σὲ μιὰν ἀγάπη καὶ μόνῃ, ἂν ὁ
Ἄντρέας τὴν ἀφινε ἡσυχῇ, ἂν ὁ Ἄντρέας δὲ ζού-
λεβε καὶ δὲν τὴ χολόσκανε, ἀφοῦ ἀφτῆ τὸ ἤξερε
πὼς εἶναι ἀθῶα καὶ δὲν τὸ χωροῦσε ὁ νοῦς τῆς,
πὼς μπορούσε κάποτε νὰ εἶναι τόσο κακὸς ἓνας
Ἄντρέας. Μὰ ἐπειδὴ ὁ Ἄντρέας θύμωνε καὶ πειθῆ
τῆς ζητοῦσε πρᾶματα ποῦ στὰ μάτια τῆς τὸ λόγο
τους δὲν εἶχανε, νὰ μὴ βγαίνῃ ἀξαφνα ποτέ τῆς μὲ
τὸν Κάρολο, ἐπειδὴ ὁ Ἄντρέας τᾶπατοῦσε κιόλας
νὰ κάμῃ ἔπως ὦριζε ἢ ἀφεντιά του, πεισματῶνε
καὶ ἢ Μαρία—Λεωνῆ, στρίγλιαζε, τοῦ τὸ ἀπαγόρε-
βε νὰ ῥωτᾶ γιὰ τέτοιες ἀνοησίες, ἂν πῆγε μὲ τὸν
Κάρολο ἢ δὲν πῆγε· νὰ τᾶφήσῃ ἀφτά, γιὰ νὰ μὴν
ἔχουνε κατόπι ἀναμεταξύ τους δυσᾶρεστα, ποῦ βα-
ρέθηκε πιά. Ἐτοι λοιπὸν ἀπὸ καλῆ ποῦ εἴτανε, γι-
νότανε κακῆ καὶ δὲν ἔφταιγε τὸ κορίτσι, ποῦ νὰ
πῆς· ἐρχότανε ἢ κακία τῆς ἀπὸ τὸ νὰ μὴ συνο-
νοῦνται ἀναμεταξύ τους. Κλειδωνότανε στὴν ἀντί-
ληψή του ὁ καθένας κι ἀπὸ κεῖ μέσα ἔκρινε τὸν
ἄλλον.

Μὰ νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, εἶχε τὴ λογικῆ του
κι ὁ Ἄντρέας. Δυὸ πρᾶματα σημαντικὰ ἔβρισκε νὰ
τῆς ἀποκριθῆ στὰ ἐπιχειρήματά τῆς.

Νά. Ἡ Μαρία—Λεωνῆ λάβαινε γράμματα τοῦ
Κάρολου, τὰ φύλαγε μάλιστα σὲ μιὰ κασσετίνα καὶ
δὲν τοῦ τᾶδειχνε. Λοιπὸν ἀφτὸ σπουδαῖο.

Δὲν τοῦ τᾶδειχνε, πιστέθω, γιατί ἐκείνης τὰ
γράμματα σπουδαῖα δὲν τῆς φαινόντανε διόλου,
παρὰ παιδικήσια. Δὲν τοῦ τᾶδειχνε κι ἀπὸ ἄλλη
μιὰ αἰτία, ποῦ τοῦ λόγου του θὰ τὰ περνοῦσε γιὰ

φοβερὲς ἁμαρτίες, θὰ τᾶβλεπε μὲ τὰ δικά του τὰ
μάτια, καὶ τᾶπόφευγε ἢ νέα νὰ τονὲ λυπήσῃ, νὰ
τὸν πικράνῃ.

Γιατί ἔμωσ νὰ τὰ φυλάγῃ σὲ μιὰ κασσετίνα ;
Πὼς δὲν τὰ πετοῦσε ; Πὼς ἔπαιζε μαζί του κρυφτό ;
Πὼς ἀκολουθήσανε ἀναμεταξύ τους καὶ κάτι παρά-
ξενα, λόγου χάρη τὴ μέρα ἔπου εἴτανε ἢ Μαρία—
Λεωνῆ γιὰ νὰ βγῆ, νὰ πάῃ στὸ πέρα τὸ χωριό, κ'
ἔφτασε ὁ Ἄντρέας στὴν καλύδα, τὴν ὥρα ἴσια ἴ-
σια ποῦ εἰτοιμαζότανε· πῆρε τότες κρυφὰ τὰ παπου-
τσάκια τῆς, τὸ καπέλλο τῆς, νὰ τὰ βάλῃ σὲ μιὰ
κάμαρα, ἔπου νὰ μὴν τὰ διῆ ὁ Ἄντρέας. Ἄπαν-
τοῦσε ἢ Μαρία—Λεωνῆ, πὼς ἔτοι φέρθηκε πάλε
γιὰ νὰ μὴ λυπηθῆ ἄδικα ὁ καλὸς τῆς, γιὰ νὰ μὴ
φανταστῆ ἄρατα θέματα, βλέποντάς τῆνε ποῦ βγαί-
νει. Ἄριστα ! Μὰ νὰ σου τώρα καὶ τὸ δέφτερο τὸ
παράπονο τοῦ φίλου· ἀπὸ ποῦ κι ὡς ποῦ νὰ θυμώ-
νῃ, νὰ βουβαίνεται, λέξῃ νὰ μὴν ξεστομίξῃ νὰ τὸν
ἡσυχάσῃ, νὰ μὴν ἀποκρίνεται, κάθε φορὰ ποῦ ζού-
λεβε ὁ ἄθρωπος καὶ τῆ ῥωτοῦσε, νὰ ξηγηθῶνε στὸ
τέλος. Πὼς νὰ μὴ θέλῃ νὰ ξηγηθῆ μιὰ κ' εἴτανε
ἀθῶα ;

Ἴσια ἴσια, ὄντας ἀθῶα ἢ κόρη, δὲν τὸ παραδε-
χότανε νὰ τῆ ῥωτᾶ, σὰ νὰ εἴτανε τάχα φταιξιάρα.
Καὶ δῶ πάλε φανερωνότανε μεταξύ τους ἄλλη δια-
φορὰ. Ὁ Ἄντρέας, σὰ μελανοβουτηγμένον ποῦ κα-
τάντησε ἀπὸ τὴν περίσσια του τὴ φιλολογία, ἔβρι-
σκε γιὰ νὰ τὴν κατηγορήσῃ, γιὰ νὰ τῆ μαλλῶσῃ,
κάτι λόγια σουβλερὰ ποῦ τὴ δαιμονίζανε. Μόνον ποῦ
πατασοῦρα δὲν τὴν ὠνόμαζε. Τῆς ἔλεγε καὶ τῆς ἔ-
λεγε. Δὲν μπορούσε πιά νὰ τᾶκούσῃ. Ῥητορικῆ
διαθέσιμη δὲν εἶχε νὰ τοῦ ἀποκριθῆ. Ἀφτῆ δὲ
σκάμπαζε ἀπὸ τέτοια. Ἐννοιωθε μονάχα παστρικά,
ξάστερα, πὼς τὴν ἀδικοῦσε βαριά, πὼς τὸ παράκα-
νε καὶ θὰ παραλαλοῦσε. Ἀδύνατο κιόλας, ὅσο κι ἂν
πάσκιζε, νὰ τοῦ δώσῃ νὰ καταλάβῃ τί ἄλλου κό-
σμου πρᾶματα πῆγαινε καὶ ξεψάρεβε, νὰ τῆς χαλά-
σῃ τὴ ζωὴ τῆς, νὰ χαλάσῃ μ' ἓναν κόπο καὶ τὴ
δική του. Τὸ λοιπὸν μιὰ μέρα τοῦ δήλωσε ῥητά, πὼς
νὰ, κι ἂν ἔακολουθῆσῃ ἔτσι νὰ τῆ βασανίζῃ, βα-
ρέθηκε, τέλειωσε, θὰ σκοτωθῆ, θὰ πνιγῆ, κοντὰ ἢ
θάλασσα. Κάλλια ὁ θάνατος παρὰ τὸ μαρτύριο τὸ
παντοτινὸ τῆς γρίνας, τῆς ζούλιας καὶ τῆς ἀδικίας.

Δὲ στοχαζότανε ὁ Ἄντρέας πὼς γιὰ νὰ βάζῃ θά-
νατο μὲ τὸ νοῦ τῆς, θᾶπρεπε νὰ τὸν ἀγαπᾶ μὲ τὰ
σωστά τῆς, ἀφοῦ μπορούσε νέττα σκέττα νὰ τὸν ἀ-
φήσῃ στὰ κρύα τοῦ λουτροῦ, νὰ τὸν παραιτήσῃ.
Μὰ τὴν ἀγαποῦσε ὁ ἴδιος λωλά, δὲν τόλμησε πιά
τίποτα νὰ τῆς πῆ. Ἐτοι τὸν εἶδαμε στὴν ἀρχὴ μὲ
τὸ δελτάριο, νὰ φύγῃ καὶ νὰ σωπάσῃ — κι ἄς τῆ
φώναζε *σκύλα* ὅσο ἤθελε μόνος του. Ἡ ἀλήθεια
εἶναι ποῦ σκύλιαζε ὁ φίλος. Μπροστὰ στὸν ἑαφτό
του, δικαιολογιότανε περίφημα. Δὲ θέλει, λέει, νὰ τῆ
ῥωτᾶ. Σημαίνει πὼς φταίει χωρὶς νᾶχῃ τὸ κουρά-
γιο νὰ μοῦ τὸ μολογήσῃ. Τὸ δελτάριο ἐκείνο γιὰ
τὸν Κάρολο πάλε θὰ εἴτανε. Ἄν τῆ ῥωτήσω, θὰ
μὲ φεβερῶσῃ μὲ τὰ πνιξίματα. Κι ὡστόσο τοῦ γρά-
φει ! Σίγουρο. Γιὰ τοῦτο καὶ τῷκρυψε τὸ πιττάκι.
Γιὰ τοῦτο καὶ θυμῶνει. Σύστημα λαμπρό. Ἐτοι δὲν
εἶχε νὰ δώσῃ λόγο. Δὲν τὸ παραδεχότανε νὰ θυμώ-
νῃ ὁ Ἄντρέας. Ἐκείνη ὡστόσο θύμωνε ἄλλο τίπο-

τα. Φῶς φανερό. Τονὲ γελοῦσε.

Τοῦ μπηχτήκε ὁ λογισμός στο κεφάλι τοῦ Ἀντρέα. Κι ἄρχισε τότες ἐκεῖνο τὸ δράμα, πού κόντεψε τόντις νὰ τελειώση ἐλεεινά.

Πρῶτα, καθὼς ἀναφέραμε, σκόπεθε ὁ Ἀντρέας νὰ μάθη καὶ καλὰ ποιανοῦ ἔγραψε ἡ Μαρία—Λεωνή. Ἐπειτα, τὸ συλλογιότηκε, ἄλλαξε γνώμη. Ἀποφάσισε νὰ σωπάση τώρα κι ἀφτός. Τσιμουδιά. Φυσικά ὅμως, ἀντίς νὰ ξεθυμάνη, ἀντίς νὰ ξεσπάση ὄξω ἢ φουρτούνα, μαζέφτηκε, ξέσπασε μέσα καὶ μάνιξε ὀλοένα Μιὰ ἰδέα τὸν τυραννοῦσε, ἰδέα σωστή, ἀκατανίκητη, ἂν τὰ κρίνεις τὰ πράματα ὅπως τὰ κρίνει, ὅπως τὰ συνταίριαζε ἀφτός μὲ τὸ νοῦ τον, καὶ τὴν ἀποτύπωνε τὴν ἰδέα του μὲ λίγες λέξεις, δηλαδὴ πὼς δυὸ ἄντρες νὰγαπᾶ ἓνα κορίτσι δὲ γίνεται, δὲ γίνεται νὰ μοιράζη τὴν καρδιά της· ἀκόμη κι ἂν ἀγάπη δὲν εἶναι, ἀδύνατο, ἀπαράδεχτο, νάχη σκέση μὲ δυό. Δὲ γλύτωνε ἀποκεῖ ὁ λογισμός του. Ὁ Ἀντρέας γνώριζε κιόλας τὸν Κάρολο. Τὸν εἶχε διεῖ τρεῖς τέσσερις φορές· ἄλλες τόσες μίλησε μὲ τὴ Μαρία—Λεωνή γιὰ τὸν Κάρολο. Ἀναντίλεχτο πὼς τὸν ἔκανε γουστο ἢ φιληνάδα. Εἶχε ὁ νέος στο πρόσωπό του, στοὺς τρόπους του, στὴ λαλιά, σ' ἔλο του τὸ εἶναι, κάτι χαδιάρικο. κάτι γλυκό. Ἐπειδὴ μάλιστα δὲ βρέθηκε ἀφορμή, ἀφοῦ συχνά τους δὲν ἀνταμωνότανε, νὰκολουθήση ἀναμεταξύ τους τίποτα δυσάρεστο νὰ μαλλώσουνε ἄξαφνα ἢ νὰ τσακωθοῦνε, τοῦ τῶλεγε κάποτες ἡ Μαρία—Λεωνή τοῦ Ἀντρέα, νὰ τὸν πειράξη, πὼς ὁ Κάρολος δὲ θυμῶνε, νὰ τάρπάξη τοῦ φίλου τὰφτί, νὰ τὸ συλλογιότῃ, νὰ στρώτῃ. Ὁ Ἀντρέας τῶπαιρνε κατάκαρδα. Μεγαλύτερο καημὸ τοῦ ἔδωσε ἀκόμη μιὰ κουβέντα πού τὴ θυμότανε τώρα μὲ πίκρα καὶ μὲ ἄχτι. Μιὰ μέρα πού μιλοῦσανε ξέθαβρα, σὰν τίμο κορίτσι πού εἶτανε ἢ μικρούλα καὶ εἰλικρινό, τοῦ εἶπε, νά, πὼς ἐκεῖνος πού ζουλέθει γιὰ τὸ δεῖνα καὶ γιὰ τὸν τάδε, πὼς ἐκεῖνος πού ἄθρωπο μαζί της δὲ βλέπει, δίχως νὰ ζουλέθῃ καὶ τὴ σταναχωρεῖ ἀλύπητα, ἴσως μὲ περσότερο δίκιο παρὰ γιὰ τοὺς ἀποδέλοιπους, μποροῦσε τόντις νὰ ζουλέψῃ γιὰ τὸν Κάρολο. Ἐννοοῦσε βέβαια ἢ κοπέλλα, πὼς συνήθειο δὲν εἶχε νὰ παίξῃ μὲ τὸν πρῶτο πού τὴ συντύχαινε, νὰκούη ἐργολαβίες ἀπὸ δῶ, μπουσιάδες ἀπὸ κεῖ, πὼς ὁ Κάρολος, σὰν παιδικός της φίλος, σὰ συτρεφούλι της, γιὰτὶ τάχα νὰ μὴν μπη σὲ λογαριασμὸ καὶ θάμπαινε ἂν ξακολουθοῦσε νὰ τῆς ῥίχνηται ἄδικα ὁ Ἀντρέας. Ὅχι πὼς ἀπὸ ἀγάπη θὰ γίνῃ ἀφτό, μὰ σίγουρο θὰ γίνῃ ἀπὸ πείσμα.

Ἐτσι δηλαδὴ τὸ ἐννοοῦσε μέσα της ἡ Μαρία—Λεωνή. Ἐτσι ὅμως δὲν τὸ φανερώτανε τὰ λόγια της. Τὰ χερότερα κακὰ ἔρχονται ἀπὸ τέτοια παρανοήματα κρυφά, σὰ δὲν ξηγιέται ξάστερα κανεῖς. Ὁ ἄθρωπος καὶ πιδὸ πολὺ ὁ ἄθρωπος ὁ ἀπλὸς θαρρεῖ πάντα πὼς ἐκεῖνο πού ὁ ἴδιος συλλογιέται τὸ συλλογιέται κι ὁ ἀντίμιλός του. Ἀνάγκη, λέει, δὲν ἔχει νὰ τὸ ἐξωτερικέψῃ, ἀφοῦ ὅπως τὸ νοιώθει ἀφτός, ἔτσι καὶ τὸ ξέρει· θὰ τὸ ξέρῃς καὶ σὺ λοιπόν, ὅπως τὸ νοιώθει ὁ ἴδιος. Δὲ φαντάζεται πὼς θὰ βάλῃς τίποτις ἄλλο μὲ τὸ νοῦ σου, ἐπειδὴ τὸ τίποτις ἄλλο οὐδὲ κἀνε τὸ στοχάστηκε, ἀφοῦ τῆς δικῆς του ἀντίληψῃς δὲν εἶναι. Λοιπὸν ὁ Ἀντρέας, τὸ λόγο ἐ-

κεῖνο τῆς Μαρία—Λεωνῆς, τώρα τὸν ἐρμήνευε ὀλους διόλου διαφορετικά, τὸν ἄλλαξε δίχως νὰ τὸ καταλάβῃ, τοῦ ἔδινε ξένη μορφή, νόημα ξένο κ' ἔλεγε μέσα του·

—«Τὸν Κάρολο νὰ πάρῃ λογαριάζει! Νὰ πού μου τὸ μολόγησε κιόλας.»

Κάθησε σπῆτι του ἀλάκαιρη μιὰ μέρα. Δὲ φάνηκε ὄξω. Στὴν καλύδα δὲν πάτησε. Τὴν ἀβριανή, ἔτυχε νάχη δουλειὰ ἢ Μαρία—Λεωνή στοῦ Ἀντρέα. Ἴσως δὲ νὰ πῆγε καὶ πῆγῃδες τὸ παιδί. Τὴν εἶδε ὁ Ἀντρέας. Τῆς τὸ βάσταξε βαρὶ βαρὶ. Δὲν τὴ ρώτησε τίποτα. Μόλις τὴν καλημέρισε. Κρύα. Τὸ πρόσωπό του σοβαρό, ψυχρό, σφιχτό, κλεισμένο. Μέσα λύσσα. Ὅτι πού τὸ παρατήρησε ἡ Μαρία—Λεωνή, τὸ υποψιάστηκε τί τρέχει. Γιὰ τὸ πιττάκι τὰ μούτρα. Βέβαια, μαζί της ἄλλαξε ἀπὸ τότες. Συχύστηκε. Ἡ περηφάνεια, τὸ φιλότιμο τῆς στουμπώσανε τὸ στόμα. Ἐτσι, τὸ λοιπό; Νὰ μὴ φταίῃ, νὰ μὴ φταίῃ διόλου καὶ ὁ κύριος νὰ τὰ κατεβάξῃ! Γιὰ καμιὰ λεγάμενη θὰ τὴν περνᾶ, γιὰ καμιὰν ἄτιμη πού γράφει στοὺς νέους, τὴ στιγμὴ ἀκόμη πού τοὺς ἀποχαιρέτησε καὶ φύγανε; Μὰ καὶ νάγραφε, τί μὲ τοῦτο; Δελτάρια σήμερις, ἄψε σῆσῃ, εἰκονογραφημένα κιόλας, ποιός καὶ σὲ ποιόνε δὲ στέλνει; Ὅχι, ξαναρχίζει τὰ παλιά του Δὲν τὴν ἀγαπᾶ, πού τῆς φέρνεται τόσο ἄδικα, τόσο κακά. Νὰ μάθη. Καὶ γίνεται ἄφαντη, δίχως καὶ μιὰ καλημέρα νὰ τοῦ πῆ. Τώρα μήτε τὴν καλημέρα του δὲν ἤθελε. συλλογιόστηκε ὁ Ἀντρέας.

Ἀνέθηκε στὴν κάμαρή του. Πειραγμένος. Φουρκισμένος. Ἀρχίζει, λέει, πάλε καὶ βουβαίνεται. Μιὰ ἐλπίδα τοῦ φώτισε τὴν ψυχὴ, πὼς θὰ ξανάρθῃ. Δυὸ μέρες καὶ δὲ φάνηκε. Ἄξαφνα ὁ Ἀντρέας, ἀπὸ τὸ παράθυρό του, ὅπου παραμόνευε, εἶδε τὸν ταχυδρόμο ἓνα πρῶτῃ, πού ἀνέβαινε ὡς τὴν καλύδα. Κάθησε ὁ ἄθρωπος παραπάνω ἀπὸ πέντε λεφτά. Ἡ φαντασία τοῦ Ἀντρέα πῆρε δρόμο ἀμέσως. Ὁ ταχυδρόμος πῆγαινε ἀριὰ καὶ πού στὴν καλύδα. Ὁ φύλακας ἀλληλογραφίας δὲν κρατοῦσε μὲ κανένα. Τί γύρεθε τὸ λοιπὸ στὴν καλύδα ὁ ταχυδρόμος; Τῆς ἔφερε ἀπάντηση ἀπὸ τὸν Κάρολό της. Ἀμέ, τ' ἄλλο;

Ἄγρια σκέψη τοῦ κατέβηκε. Νὰ τῆς δεῖξῃ. Νὰ μετανιώσῃ. Νὰ λυπηθῇ. Κατόπι! Νὰ τὴν τιμωρήσῃ. Ἄχ! τὴ σκύλα! Νὰ καταλάβῃ ἐκεῖνο πού δὲν τὸννοῦσε ἀκόμη πόσο τὴν ἀγαπᾶ, καὶ πὼς ἀπὸ τὴν ἀγάπη της σκοτώνεται. Νὰ εἶναι, λέει, ὁ χριστιανὸς ἔτοιμος, ὅλα νὰ τῆς τὰ θυσιάσῃ, φαμελιά, κοινωνία, στάδιο, υπαλληλία, ὅλα νὰ τὰ χτυπήσῃ κάτω, καὶ τοῦ λόγου της νὰ ποστέρην πιττάκια τοῦ ἀγαπητικού της! Στάσου, στάσου. Καὶ νὰ διῆ τώρα. Τὴν ἀγαποῦσε λυσσασιμένα. Τὸν κατάστρεφε ἢ ἀγάπη.

Μιὰ στιγμὴ τὸν ἀποδάσκει στο μάδρο χεῖλι τοῦ βόθρου, ἢ αἰώνια ἢ στεργόζωφα μας, τὸ ἀδάμαστο ψυχόρμητο τοῦ ἀθρώπου. Ἡ νιότη του, τὸ αἷμα του πεταχτήκανε ὀρμητικά, λαχταριστά, πρὸς τὴν ὀμορφιά τοῦ κόσμου, πρὸς τὸν παλμὸ τῆς δημιουργίας, νὰ τὰ χαρῆ ἀκόμη, ἂν εἶναι δυνατό. Ἴσως! Ἴσως! Ποιός τὸ ξέρει; Συλλογιόστηκε πὼς προτοῦ πεθάνῃ μποροῦσε νὰ δοκιμάσῃ ἓνα μέσο τῆς σωτηρίας. Νά. Θὰ τῆς ζητήσῃ νὰ τοῦ πῆ γιὰ τὸ δελτά-

ριο. Θὰ τὴ *ξωτήση*. Θὰ τὴν παρακαλέσῃ. Καὶ δὲν τοῦ φτάνει νὰ μάθῃ γιὰ τὸ πιττάκι—ποῦ τέσσερες μέρες τώρα τὸ γράφει καὶ δὲν τοῦ φύσηξε λέξη—ἀφουνοῦ ποῦ τὸ κάτω κάτω εἶχε δικαίωμα νὰ ξακριβώσῃ ὅσα τὴν ἀφοροῦνε τὴν ἀγαπημένην του, ὅσα κάνει. Ὅχι. Πρέπει τὰ κρυφὰ νὰ πάθουνε ἀναμεταξύ τους. Πρέπει, πρέπει πιά νὰ τοῦ δείξῃ τὰ γράμματα τοῦ Κάρουλου. Ὅλα. Σὰ δὲ θέλει νὰ τὴ βρωτᾷ, σὰ δὲ θέλει νὰ ζουλέθῃ, ἄς μὴν τοῦ κρύφτῃ πιά τίποτα.

Κατέβηκε στὴν καλύβα. Μόνῃ της ἡ Μαρία—Λεωνή. Τὸ πρόσωπό της σοδαρό, σὰ θυμωμένο ἀκόμη. Καὶ βουδή. Κοίταξε ὁ Ἄντρέας τὸ φῶς ποῦ παρεχότανε γύρω της τὰ μαλλιά της τὰ ξαθά. Κοίταξε τὸν οὐρανὸ τῶ ματιῶνε της. Τί ὠραία ποῦ εἶναι! Τί κόρη μοναδική! Τί πλάσμα ἡλιολουσμένο! Ἐκεὶ ποῦ πήγαινε νὰ τῆς μιλήσῃ γλυκὰ καὶ ἡσυχὰ, συλλογίστηκε ἄξαφνα πῶς δὲ γίνεται, μὰ τέτοια ὁμορφιά νὰ τὴ χαρῆ ποτέ κανένας ἄλλος. Καὶ ἡ ζούλια πάλε τοῦ θέρισε τὰ σπλάχνα. Τότες, ἀντὶς νὰ τὴν παρακαλέσῃ, ὅπως σκόπεβε πρῶτα, ἡ φωνή του ἔγινε ἀπότομη, κοφτερή. Ἄπὸ κάποιο φιλότιμο παράξενο, τώρα ποῦ τὴν ἔβλεπε κιάλας κατσοφυασμένην, δὲ θέλησε νὰ πῆσῃ μικρός, νὰ ἰκετέθῃ ἀφτὸς τὴ φταιξιάρα τὴν ἀσυνείδητη καὶ τὴν ἀπίστη.

—«Ἐρχομαι νὰ σοῦ ζητήσω νὰ μοῦ δείξῃς τὰ γράμματα ἐκεῖνα! Ποῦ τὰ φυλάγῃς; Τὸ γρωστᾶς, νὰ μοῦ τὰ δῶξῃς. Πρέπει πιά. Καὶ τὸ θέλω.»

Τὴ συνάρπαξε τὸ φιλότιμο καὶ κείνηνε.

—«Ὅχι. Ποτές.» Τοῦ ἀποκρίθηκε ξερὰ ξερὰ. «Τᾶκουσε; Ἐσοκόμενα!»

—«Καλὰ! Θυμήσου τὸ λόγο σου καὶ κατόπι θὰ διῆς.»

Ἐφυγε τρεχάτος ὁ Ἄντρέας, ἀποφασισμένος.

Ἡ Μαρία—Λεωνή τὸν κοίταξε. Ἡ καλοσύνη της γυναίκας εἶναι πάντα ἡ στερνὴ φεγγοδολιά τοῦ διαμαντιοῦ τῆς καρδιάς της, εἶναι ἡ στερνὴ ποῦ μέσα της σέβναι. Ταράχτηκε ἀπὸ τὰ λόγια του. Θυμήθηκε κιάλας τὸ τί θέλησε μιὰ μέρα νὰ κάμῃ καὶ ἀφτῆ. Φοδῆθηκε. Τὸν ἀφῆσε, ἀμίλητη, ἀκίνητη, νὰ βγῆ ἔξω ἀπὸ τὴν καλύβα. Πρόσομενε, ὅπου ὁ Ἄντρέας γυρίσῃ σπῆτι του. Βγῆκε μόνο τότες. Ἀγάλια γάλια. Δίχως νὰ τὴ νοιώσῃ κανένας, ξυπόλητη, τράβηξε ἀπάνω στὸ πάτωμα ὅπου εἶτανε ἡ κάμαρά του. Βιστοῦσε κάτι στὸ χέρι. Στάθηκε στὴν πόρτα κολλητά. Μέσα ὁ Ἄντρέας ἀπελπισμένος. Καὶ μάνιζε. Τὸν ἀκούγε ποῦ περπατοῦσε, παραλαλώντας. Τῆς φάνηκε σὰ νὰ χτυποῦσε τὸ κεφάλι του στὰ ντουβάρια. Καὶ ἀνοίξε ξαφνικά. Μπήκε. Στὸ τραπέζι, ἓνα πιστόλι. Τὴν εἶδε. Δὲν κρατήθηκε. Φώναξε.

—«Μαρία—Λεωνή! Μαρία—Λεωνή! Τί μ' ἀφανίζεις ἔτσι; Ζωή μου!»

—«Ἀφανίζεσαι ἄδικα ὁ ἴδιος! Καὶ πάψε. Γιά τιποτένια, τιποτένια πράματα! Χίλιες φορές σοῦ τὸ εἶπα! Ἐπρεπε νὰ μὲ πιστέψῃς.»

—«Μαρία—Λεωνή μου, σὲ παρακαλῶ! . . Σὲ παρακαλῶ!»

Καὶ δὲν τολμοῦσε νὰ τὸ ξαστερῶσῃ τὸ παρακάλιο του πῶ πέρα. Ἡ κοπέλλα ὅμως γύρεβε ἀφορμὴ νὰ μαλακώσῃ.

—«Ἄφου παρακαλεῖς, νὰ σοῦ τα Καὶ διάβασέ

τα. Νὰ τὰ διαβάσουμε μαζί. Ἐλα, ἔλα, γλήγορα!»

Δὲν πίστεβε ὁ Ἄντρέας τὰφτιά του. Μιὰ καὶ τοῦ τᾶδειχνε, μιὰ καὶ τοῦ τᾶφερνε, ἀναποδογύρισε ἡ ψυχὴ του· δὲν ἤθελε πιά νὰ τὰ διῆ τὰ γράμματά της. Μὰ ἐκείνη τὸν ἀνάγκασε. Καθῆσανε πλάγι πλάγι στὸ κρεβάτι καὶ τοῦ περνοῦσε τοὺς πλικούς, ἔναν ἔνανε.

—«Νὰ σοῦ δείξω μάλιστα ἐγὼ ποῦ τὰ ξέρω, τὰ πῶ ἐρωτεμένα του τὰ λογάκια.» Μὲ τὸ δάχτυλό της τὸν ὠδηγοῦσε.

—«Βλέπεις ἐδῶ; Βλέπεις τοῦτο ἐκεῖ;»

Ἐβλεπε. Βέβαια! Ἐβλεπε. Σὰ νὰ ξετυφλώθηκε ἀστροπελεκίς. Τώρα ποῦ τᾶβλεπε μαζί της, τοῦ φανήκανε τόντις τόσο τιποτένια, τόσο παιδιάτικα ποῦ γέλασε. Χύθηκε στὰ γόνατά της, καὶ τὰ φιλοῦσε.

—«Σήκω. Σήκω! Δὲν ντρέπεσαι;»

Σηκώθηκε. Τὴν ἔπιασε ἀπὸ τὴ μέση. Καὶ σώπαινε. Σὰ νὰ πολεμοῦσε μὲ τὸν ἑαυτὸ του, μὴ λάχῃ καὶ ἀνοίξῃ τὸ στόμα.

Τὸν ἔννοιασε ἡ κοπέλλα.

—«Δὲ σοῦ φτάνουνε ὅσα σοῦ ἔδειξα; Τί γυρέβεις ἀκόμη;» Τοῦ ξέφυγε τότες ἓνας ἀναστεναγμός.

—«Ἄχ! τὸ πιττάκι σου ἐκεῖνο!»

—«Τὸ πιττάκι; Καλὰ! Μήπως δὲ μὲ σκότισες τόσες φορές, νὰ σοῦ δώσω ἀρραβώνα; Δὲ μὲ ζάλισες μ' ἓνα δαχτυλιδάκι ποῦ μοῦ ζητοῦσε νὰ σοῦ χαρίσω; Τὸ παράγγειλα ἐδῶ κ' ἓνας μήνας. Ἄργουσε. Τίς προάλλες ἔβγαλα πιττάκι τῆς ἀδερφῆς μου στὸ Παρίσι, νὰ μοῦ τὸ στείλῃ ἀμέσως. Δὲν τὸ ξέρεις, λωλέ μου, πῶς ἡ ἀδερφή μου ἔχει χρυσικάδικο στὸ Παρίσι, τὸ ξέχασες; Μοῦ ἀπάντησε. Ὁ ταχυδρόμος μοῦ ἔφερε τὸ πακετάκι μὲ τὸ δαχτυλίδι συστημένο, μαζί καὶ τὸ γράμμα τοῦτο ἐδῶ τῆς ἀδερφῆς μου, ποῦ κοίταξε πῶς ἀρχίζει. «Ἐλαβα τὸ δελτάριο τῆς τετάρτης, εἴκοσι ἔννια.» Δηλαδή, τὴν ἴδια μέρα ποῦ ἤρθες στὴν καλύβα νὰ μὲ τσακώσῃς τάχα, καὶ μοῦ φέρθηκες τόσο ἀνοστα κατόπι. Ἄξιζεις νὰ σοῦ τὸ δώσω τὸ δαχτυλίδι; Τί λές;»

—«Ψυχὴ μου ἐσύ! Ψυχίτσα μου! Νά, πᾶρε πιά σήμερα καὶ τὸ δικό μου—ποῦ τὸ εἶχα ἔτοιμο, ποῦ ἤθελα νὰ σοῦ τὸ ἀφήσω σήμερα προτοῦ. . . . ἔρθῃς.»

Καὶ φεγγογελώντας μέσα στὰ δάκρια, λιύσανε ὁ ἓνας στοῦ ἄλλουνοῦ τὴν ἀγκαλιά.

22 τοῦ Σταβροῦ, τετάρτη—16 τοῦ Ἄη Δημήτηρ, σάββατο, 1909.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἡ ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

(Ἀπὸ τὸ Λεύκωμα τῆς Μυριέλλας—Μοιρίτας)

Οἱ γυναῖκες, ἐπειδὴ δὲ μαθαίνουν ἐπαγγέλματα ἀντρίκια, μένουν πλουσιώτερες ἀπὸ τοὺς ἄντρες. Δὲ χάνουν τὴ δύναμη νὰ φαντάζονται τὰ πῶ δύσκολα, τὰ ἀδύνατα καὶ τὰ ὄχι συνηθισμένα. Ὅσο καὶ ἂν δορίζουν τὰ καμώματά τους καὶ τὰ φερσίματά τους οἱ «ἄρροι» τῆς πρόσκαιρης ζωῆς τῆς γύρω κοινωνίας, δὲν ἀλυσοδέκουν ὅμως καὶ τὴ φαντασία τους. Καὶ αὐτὴ εἶναι τῆς γυναίκας ἡ μεγάλη δύναμη.

ΙΔΑΣ

ΜΕΛΛΟΝΤΙΣΜΟΣ (1)

Ἄγαπητὲ ποιητῆ,

Συμπάθησέ με πού κάπως ἀργά ἀποκρίνομαι στὸ φιλικὸ στάλισμο τοῦ βροντεροῦ σου διαλαλημοῦ. Μὰ δὲν εἶναι ἀργά, καὶ πάντα καιρὸς ὑπάρχει σὰ μιλεῖ κανεὶς γιὰ τὸ **Μελλοντισμὸ** καὶ γιὰ ἔλα τὰ πόκοτα καὶ τὰ πολεμόκραχτα πού τὰ καταφρονᾶν τὰ τωρινὰ καὶ πού κρατᾶνε καρφωμένα τὰ μάτια πρὸς τὰ μελλούμενα.

Ὅταν κανεὶς πατήσῃ τὰ πενήντα σὰν ἐμένα, παράξενο δὲν εἶναι κι ἂν τρομάζει κάπως ἀπὸ τὴν τόλμη κι ἀπὸ τὰ καταφρόνια πού κλειοῦνε τὰναρχικὰ τὰ λόγια σου· τὰ λόγια πού συντρίβουν ἔλα τὰ τιμημένα κι ἔλα τὰξιόσεβάστα εἰδῶλα τοῦ περασμένου καιροῦ.

Κι ὅταν πατᾶ κανεὶς, καθὼς ἐγώ, τὴ γῆ, τὴν ἀπάνω ἀπ' ἄλλες τίς ἄλλες, τὴ γῆ πού ἔλο καὶ τὰ κλασικὰ θυμᾶται, τὴ γῆ πού στέκεται τοῦ ἀρχαίου εἰδωλολάτρισσα, καὶ πού συστηματικὰ θεοποιεῖ τὰ φαντάσματα· ὅταν κανεὶς ἀνασαίνει μὲ τὸν ἀέρα μιᾶς χώρας πού ὁ Σκολαστικὸς εἶναι ἀκόμα ὁ ἀφέντης, κυβερνώντας κοινὴ συνείδηση, καὶ ἡ Ἀρχαιολογία, ἡ μόνη ἐπιστήμη πού σκύθουνε μπροστὰ τῆς (ἂς εἶναι κι ἀπὸ ξεπασμάρα πρώτης) μὲ ὑπερθηρσκευετικὴ κρασοκατάνυξη, σὰ νὰ εἶταν ἐκεῖνη τῆς ὁμορφιάς καὶ τῆς ἀλήθειας μονάκριβη ἀπεκάλυψη, θὰ μπορούσε νὰ φαντάξῃ στὰ μάτια μου σὰν ἐγκλημα γιὰ τὴν καρμανιόλα τὸ μελλοντικὸ σου τὸ πρόγραμμα.

Μὰ μὴ φοβᾶσαι. Εἶμαι ποιητῆς. Πάντα βαθιὰ τὸν ἔννοιωσα τὸ λόγο τοῦ Ταῖν· «Τὸ καθεαυτὸ σημαδὶ τοῦ ποιητῆ : πάντα νέος καὶ παρθενικὸς αἰώνια.» Κάτι μὲ σπρώχνει νὰ τότε χαιρετήσω τὸ μελλοντισμὸ σου, σὰν ἓνα ὁμορφο παλληκάρι, μεστωμένο καὶ μεγαλόκορμο, πού πιά δὲν τρέχει ἀρματοδόδρομο στὴν Ὀλυμπία, μὰ πού περνᾶ τρεχάτο σὲ μεγαλόπρεπο αὐτοκίνητο, σφυρίζοντας ἓνα σφύρισμα μαζί τρομαχτικὸ καὶ χοροῖδευτικὸ. Τόνη χαιρετῶ τὸ μελλοντισμὸ σου, καὶ μὲ θαμπώνουν ὄχι τόσο ἡ πλαστικὴ του χάρη καὶ τὰ σωστὰ πού μᾶς παρατηρεῖ, ὅσο ἡ ἀναρχικὴ ζωηράδα στὰ κινήματά του καὶ ἡ περηφάνεια του ἢ σατανικὴ.

Ἐπειτα : Ὁ ἀέρας γύρο μου, ὁ καθαρῶτατος : Δὲ θυμᾶμαι, καὶ χειμῶνα καὶ καλοκαίρι, καὶ μιὰ μέρα πού νὰ τὴν πέρασα χωρὶς νὰ χαρῶ λιγάκι, φῶς, χωρὶς νὰ συλλογιστῶ πῶς ὁ ἥλιος εἶν' ἐδῶ καὶ

(1) Γράμμ' ἀπὸ καιρὸ σταλμένο στὸ Μιλάνο πρὸς τὸν ἐπαναστατικὸ ποιητῆ Marinetti, τὸν ἀρχηγὸ τοῦ λεγόμενου Futurisme.

του, εἶναι γιὰ μᾶς ὁ μόνος ἐρατὸς καὶ ἀθάνατος καὶ σπάταλος θεός, ὁ πατέρας ἄλων ἔσα ζοῦνε, ὁ μεγάλος ὁ μοιραστὴς τῆς ζωῆς, πού σαλεύει, καὶ ξετυλίγεται, καὶ μεταμορφώνεται· ὁ ἥλιος, πού ἀλύπητα τίς ξεσκεπάζει, κάτου ἀπὸ τὰ ποζάτα φιασιδῶματα τοῦ γηρασμένου, ἄλλες τίς ζαρωματιές, ἄλλες τίς συχαμερὲς γκριμάτσες πού ἀγωνίζονται μακριάθε νὰ μᾶς φαντάζουνε σὰ ροδοκόκκινα χαμογέλια.

Οἱ στίχοι τοῦτοι τοῦ Ἴφεν ἐπιγραμματικὰ τὴν παρασταίνουν τὴν οὐσίαν τοῦ μανιφέστου σου : «Κάλιο νὰ ζῆς τὴ ζωὴ, παρὰ νὰ κοιμᾶσαι κάτου ἀπὸ τοὺς ἴσκιους πού ρίχνουνε τὰ κυπαρίσσια τῶν προγόνων.» Βέβαια πῶς εἶμαι κάπως ἐπιφυλαχτικὸς μπροστὰ σὲ κάποια δόγματα τῆς μελλοντιστικῆς θρησκείας. Σέβομαι κάποια συντρίμματα ἀθάνατα τοῦ περασμένου, πού τὰ πιστεύω σὰ μαρτύρους ἀπαραίτητους γιὰ νὰ γνωρίσουμε καλλίτερα τὰ τωρινὰ, γιὰ νὰ τὰ συνεχίσουμε, καθὼς πρέπει, τὰ περασμένα. Τιμῶ τὸ σοσιαλισμὸ, (κι ἂς στέκουμαι μακριὰ του), στοιχεῖο, ἀπὸ τὰ πιὸ μεγάλα, ζωῆς καὶ προκοπῆς, ιδέα, πού εἶναι κι αὐτὴ μεστωμένη ἀπὸ τὴν ἱερὴ μανία τοῦ μελλοντισμοῦ. Πρόθυμα θὰ πολεμήσω γιὰ τὸ **φεμινισμὸ**, δηλαδή γιὰ κάθε τι πού γυρεύει νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ μιὰ σκλαδιὰ τὴ γυναίκα. Μὰ μὲ ἔλο τὸν ἴσκιο πού ξαπλώνει ἀπάνω μου ὁ σεβάσμιος βράχος τῆς Ἀκρόπολης, θυμᾶμαι πῶς ἔγραψα κάποτε μιὰ «ᾠδὴ στὸ θάνατο τοῦ Ἴφεν» μέσα ἐκεῖ βρίσκονται τὰ δυὸ τοῦτα πεντάστιχα, πού μπορεῖ νὰ μὴν ἀξίξουν καὶ πολὺ, μὰ πού εἶναι καθάρια μελλοντιστικά :

Καὶ κανενὸς πατέρα ἀπὸ τὴ Σπάρτη,
καὶ τάφου κανενὸς ἀπ' τὴν Ἀθήνα
τὰ κόκκαλα δὲν πῆγα νὰ ξεθάψω,
νὰ τὰ χτίσω στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ μου
γιὰ νὰ φαντάξω.

Στὸ χτεσινὸ τὸ χῶμα πού τὴν ξέρει
τὴ δάφνη, καὶ τὸ γγίξεις καὶ ἀναβρῦζει
τὸ νερὸ τὸ ἀρμυρὸ, σὰ θυμωμένο,
ἐκεῖ πού ὁ Μπαῦρον ἐκλείσε τὰ μάτια,
πρωτόειδα σε, ἥλιε !

Κι ἀκόμα θυμᾶμαι πῶς ἔχω τὴν τιμὴ νὰγωνίζουμαι, στὸν τόπο τοῦτο, μὲ ἄλλη μου τὴν ψυχὴ, γιὰ τὸ θρίαμβο τῆς ζωντανῆς μας γλώσσας, πού τὴν καταφρονοῦν ἄλλες οἱ πρόληφες τοῦ περασμένου· νὰγωνίζουμαι γιὰ τὴν καθιέρωση μιᾶς τέχνης πού νὰ σπαρταρίζῃ ἀπὸ λευτεριά κι ἀπὸ εὐκρίνεια κι ἀπὸ ζωὴ. Ὅλα τὰ θυμᾶμαι, καὶ κράζω μαζί σου : **Ζήτω τοῦ μελλοντισμοῦ !**

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΛΑΜΑΣ

Ο "ΝΟΥΜΑΣ", ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΠΗΠΟΚΡΑΤΗ, άφ. 11, ΑΘΗΝΑ.

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και για την Κρήτη δρ. 10. Για το έξωτερικό φρ. χρ. 12 1/2. — Για τις έπαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συντρομές (3 δρ. την τριμηνία). — Κανένας δέ γράφεται συντρομητής ά δε στείλει μπροστά τη συντρομή του.

20 λεπτά το φύλλο, 20. — Τα περασμένα φύλλα πουλιούνται στο γραφείο μας στη διπλή τιμή.

Βρίσκεται στην Αθήνα σ' όλα τα κίόσκια, και στις έπαρχίες στα Πραχτορεία των Έφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Η ΓΡΟΘΙΑ — Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ — ΔΙΚΙΕΣ ΚΙ ΑΔΙΚΕΣ ΑΠΕΡΓΙΕΣ — Ο κ. ΣΤΡΑΤΟΣ — ΧΙΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ.

ΘΕΛΟΥΜΕ νάχουμε Κράτος; Πρέπει να το χαιρόμαστε άμα το βλέπουμε αυτό το Κράτος νάχει και να δείχνει γροθιά. Δέ θέλουμε νάχουμε Κράτος; Τότες άς κάνουμε μιá γενική επανάσταση ναν το καταργήσουμε. Καί πολύ σωστά ειπε ο ύπουργός των Έσωτερικών κ. Ρέπουλης την περασμένη Τετράδη στη Βουλή πώς «ο ύπουργός όταν εύρεθῆ εις την θλιβεράν θέσιν να επιβάλλη την διαταραχθείσαν τάξιν, πρέπει να προσέχη μήπως πέση εν θύμα: 'Ο Νόμος».

Μπορεί νάχανε όλα τα δίκια του κόσμου νάπεργήσουν οι τροχιοδρομικοί; μα τη στιγμή που τους προτενεται μιá συνβιβαστική λύση και δέν τη δέχονται, όσο κι άν παίρνει πάνω της, την ευτύχη γι' αυτή τη λύση ή Κυβέρνηση έχει χρέος το Κράτος να προστατέψει με κάθε μέσο και τον εαυτό του και τους άλλους πολίτες, που ζημιώνονται από την άπεργία — και περισσότερο άπ' όλα έχει χρέος να επιβάλει το Νόμο.

ΕΤΣΙ τα βλέπουμε μεϊς κ' έτσι τα ξηγοῦμε τα πράματα. Όχι πλουτοκρατικά, μα άθροπιστικά. Γιατί από την πλατιά συζήτηση που άνοιχτηκε σε περασμένα χρόνια στις στήλες του «Νουμά» για το Σοσιαλισμό, ένα συμπέρασμα βγάλαμε: Πώς ο Σοσιαλισμός δέν έχει καμιά σχέση με τον εκβιασμό και με τη ληστεία, μα ίσια ίσια αγωνίζεται για να ξαναγάσει το Κεφάλαιο να μην εκβιάζει και να μη ληστεύει τον Έργάτη.

Στο τροχιοδρομικό ζήτημα, με το να θέλει η Έταιρία να πάρει τέσσερεις ύπαλλήλους της, δέ σημαίνει πώς θέλησε μ' αυτό να εκβιάσει τους εργάτες της. Ότα ζητάμε δικαιοσύνη, πρέπει ναν τη ζητάμε για όλους, για φτωχούς και για πλούσιους, για εργάτες και για εργοδότες. Κι ο Σοσιαλισμός ίσια ίσια τη Δικαιοσύνη ζητάει να επιβάλει στην κοινωνία.

ΘΕΛΟΥΜΕ δηλ. να ποῦμε πώς οι άπεργίες, για να γίνονται σεβαστές στην κοινή γνώμη, πρέπει ναναι δικιο-

λογημένες, κι όχι για φύλλου πήδημα κι άπεργία. Όταν, προ πέντε έξη χρόνια, έγινε η άπεργία των ταχυδρομικών και τηλεγραφικών ύπαλλήλων, κανένας δέ γόγγυξε, άν και από την άπεργία εκείνη όλος ο κόσμος ζημιωνότανε. Οι άθροῦποι είχαν δικιο κι όλοι τους το άναγνωρίζανε πώς έπρεπε με κάθε μέσο ναν το διαφεντέψουνε.

Το ίδιο συνέβηκε και με την περασμένη άπεργία των τροχιοδρομικών. Δίκιο είχαν τότες κι όλοι τους χεροκροτήσανε που άπεργήσανε.

Όσοι διοργανώνουν η διετυνουν τις άπεργίες, αυτά τα πράματα πρέπει ναν τα προσέχουνε για να μη ζημιώνεται ο γενικός αγώνας.

*

ΑΦΟΥ άρέσει ο κ. Στράτος στην Κυβέρνηση, σε μās άρέσει και περισσεύει μάλιστα. Άρχηγός Κυβερνητικού συδνασμού προχτές, πρόεδρος της Βουλῆς σήμερα, Έπουργός και πρωθυπουργός αύριο, ο κ. Στράτος, ο πολιτικός δηλ. που περιόδεψε, στη λιγόχρονη πολιτική ζωή του, όλα τα κόμματα, και που καθόλου παράξενο αύριο, στην παραμικρή άφορμή, νάφισει στα κρύα του λουτροῦ και τον κ. Βενιζέλο και να πάει να στήσει άλλου το πολιτικό του τσαντήρι!

Τί διάολο! Δέ βρέθηκε μέσα σε τόσοσους βουλευτές ένας, που να μην είναι Στράτος, για να χριστεί Πρόεδρος της Βουλῆς;

*

ΜΑΣ στάλθηκε από φίλο το σύντομο τουτο χιονογράφημα.

— «...» Ονειρο η χιονισμένη Άττική. Καί τόνειρο αυτό το τζέσηα με διαλεχτή συντροφιá την Τετράδη το δειλινό πάνου στην Άκρόπολη.

..Τα χιόνια είναι στον Πάρνηθα σαν άνθισμα κι αυτά, χαιδεύει τον Κορυδαλό δειλή χλωράδα όνειρου, του θείου του Βράχου του γελά η Πεντέλη κι ο Έμηττός άκούει γυρτός το έρωτικό τραγούδι του Φαλήρου.

Και τ'όβλεπα ζωντανεμένο το τραγούδι του Παλαμά. Και τ'όβλεπα και συλλογιζόμουνα:

— Τέτιος ήλιος! Τέτια ανοιξιάτικη χιονιά, να την πεῖς! Και να ζεις κάτω από έναν τέτιο ούρανό, και να μη γελάς όλοένα, και να μην έρωτεύεσαι και να μην τραγουδάς! Όρισμένα, οι Άθηναῖοι εῖμαστε ο πιο άχαριστος κι ο πιο άχαραχτήριστος λαός της γῆς.»

Η ΕΥΤΥΧΙΑ

(Από το Λεύκωμα της Μυριέλλας — Μοιρίτας)

Άπ' όσους όρισμούς της Ευτυχίας άκουσα η διάβασα στη ζωή μου, οι πιώτεροι μου φανήκανε η παραπολύ ποιητικοί, η παραπολύ ύλικοί. Ευτυχισμένος σ' αυτόν τον κόσμο μου φαίνεται πώς είναι εκείνος που ήρθε έδω για να κάμη κάτι που το θαρρεί καλό για τους όμοιους του, — άδιάφορο μικρό η μεγάλο, σε λίγους η σε πολλούς, — και δουλεύει επίμονα ως το τέλος να το κάμη αυτό το κάτι.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΡΙΤΙΚΟΥΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ

Ἦθελα οἱ κριτικοί, ποὺ μιλήσανε ὡς τὰ τώρα γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Παπαδιαμάντη, ποὺ πέθανε, ἤθελα νὰ βγοῦνε καὶ νὰ μᾶς μιλήσουνε μὲ πράματα, κι ὄχι μὲ σαπουνόφουσκες. Νὰ πάρουν ἓνα κομμάτι ἀπ' τὸ ἔργο τοῦ μακαρίτη καὶ νὰ τἀναλύσουνε καὶ νὰ μᾶς δείξουν ἔτσι τίς ὁμορφιές του καὶ τὰ κάλλη του. Γιατὶ ὡς τὰ τώρα ἀκούσαμε λόγια παχιά, λόγια φουσκωμένα, ρωμάντζες, ἐπεισόδια ἀπ' τὴ ζωὴ του μακαρίτη, μὰ θετικὰ πράματα, λόγια ποὺ νὰ ταιριάζουνε στὰ χεῖλη κριτικοῦ μὲ κρίση, δὲν εἶδαμε ποθενά. Καὶ νὰ μὲ συμπαθήσουνε οἱ κύριοι, ποὺ γράψανε σχετικὰ ποὺ τῶν πιδὸ πολλῶνε σέβουμαι καὶ παραδέχουμε τὴ δουλειὰ τους, στὰ πιδὸ πολλὰ — νὰ μὲ συχωρέσουνε, ποὺ βγαίνω ἔτσι γιὰ νὰ τοὺς φωνάζω τὴ γνώμη μου. Εἶναι φυσικό, νὰ ποῦνε πολλοὶ δωπὰ χάμου, πὼς δὲν τοὺς νοιάζει κι ἄ δὲν ἀκούσουνε τὴ γνώμη μου, μὰ σ' αὐτοὺς θάπαντήσω, πὼς κ' ἐμένα δὲ μὲ παρανοιάζει, ἄ δὲν τοὺς νοιάζει γιὰ τὴ γνώμη μου. Δὲν ἔκανα τὸν κριτικό, οὔτε καὶ τώρα τὸν κάνω. Μόνε θαρρῶ, πὼς σὰ διαβάζει κανεὶς κάτι, φτιάνει μιὰ γνώμη γι' αὐτὰ ποὺ διάβασε μέσα στὴν ψυχὴ του, χωρὶς νὰ ρωτήσῃ κανέναν. Μὰ θὰ μοῦ πῆτε, γιατί δὲ τὴν κρατοῦσα γιὰ τὸν ἑαυτὸ μου, μόνο τὴν τυπώνω. Καὶ γὼ τότενες ἀντὶ νὰ σὰς ἀπαντήσω, θὰ γυρίσω νὰ ρωτήσω κεινοὺς ποὺ γράψανε τόσα καὶ τόσα ὡς τὰ τώρα γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Παπαδιαμάντη, γιατί δὲν κρύβανε τὰ γραφτὰ τους στὸ σουρτάρι τους; Γιατὶ ἔτσι θέλανε. Ἡ ζωὴ καθενὸς ἔργου μὲ ἀξίωση φιλολογικὴ εἶναι δημόσια καὶ καθέννας ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πῆ τὴ γνώμη του γιὰ δαύτη. Μιὰ λοιπὸν ποὺ βρίσκονται οἱ στήλες τοῦ «Νουμά» ἐλεύτερες γιὰ τέτοιου εἶδους κουβέντες, θὰ πῶ καὶ γὼ τὴ δική μου, ἀπαντώντας σὲ κείνους ποὺ γράψανε ὡς τὰ τώρα γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Παπαδιαμάντη.

Καὶ θὰ πῶ καθαρὰ καὶ ξάστερα πὼς τίποτα δὲ βρίσκω μέσα στὰ δηγήματα τοῦ μακαρίτη ποὺ νὰ δικιολογῆ τὸν ἐνθουσιασμὸ τῶν κριτικῶν του. Τίποτ' ἄλλο, μὰ τίποτα, ἐξὸν ἀπὸ μιὰ προσπάθεια εὐγενική, μὰ προσπάθεια χαμένη, γιατί φαίνεται πὼς τὴν παράκολουθοῦσανε ἢ ἀναμελιὰ κ' ἢ ἀπροσεξιά κατὰ πόδι. Καὶ μοιάζει ὁ Παπαδιαμάντης — καθὼς φαίνεται στὰ ἔργα του — σὰν τὸ ζουγράφου, ποὺ σὰ γεννήσῃ τὸ κεφάλι του μὴν ἰδέα καὶ σὰν τὴν ἐσκεδιάσῃ τὸ χέρι του καλὰ, παίρνει μετὰ τίς βουρτσες τοῦ σουφαντζῆ καὶ τὴν ἐχρωματίζει! Μὰ τοῦτο βέβαια δὲ θὰ πῆ τέχνη καὶ νὰ μὲ συμπαθᾶτε, κύριοι. Ἔνα παραμῦθι, μιὰ κουβεντούλα πιάνει νὰ μᾶς πῆ

κανεὶς στὴν παρέα, καὶ κοιμούμαστε σὰ δὲν ξέρει νὰ κουβεντιάσῃ. Πιδὸ πολὺ καθέννας ἔχει τὴν ἀξίωση κείνος ποὺ γράφει, νὰ ξέρῃ τουλάχιστο νὰ γράφῃ στὴ γλώσσα του. Μὰ τὰ δηγήματα τοῦ Παπαδιαμάντη δὲ διαβάζονται καὶ πρέπει νὰ δεθῆ κανεὶς μὲ μπριμάτσες, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ τἀκούσῃ. Κι' αὐτὸ ποὺ εἶπανε καμπόσοι ἀπὸ τοὺς κριτικούς του, πὼς ὁ μακαρίτης τᾶκανε ὄλα αὐτὰ ἀπὸ ἀφέλεια κι ἄλλοι ποὺ βρίσκουνε καὶ στὴ γλώσσα του ἀκόμα πρωτοτυπία, εἶναι λόγια χαμένα, ποὺ δὲν πιάνουνε τόπο σὲ τέτοια κουβέντα.

Γιατὶ σ' ὄλο τὸν κόσμου, καὶ πιδὸ πολὺ σὲ μᾶς τοὺς Ρωμιούς, κάθε ζήτημα φιλολογικὸ εἶναι γλωσσικὸ ζήτημα. Κι' ἄς μὴν τὸ πάρῃ κανέννας γιὰ στενοκεφαλιά, γιατί πάλι φέρνω στὴ μέση τὸ παραπάνου παράδειγμα, κεινοῦ ποῦ βλέπει γύρω του κοιμισμένους τοὺς ἄλλουνοὺς τὴν ὥρα ποὺ κουβεντιάζει, σὰ δὲν ξέρει νὰ κουβεντιάσῃ, καὶ τοῦ καλοῦ σκεδιαστή, ποὺ χρωματίζει τὰ ἔργα του μὲ βουρτσα σουφαντζῆ.

Σὰ λείψῃ λοιπὸν ἡ ἔκφραση μέσα ἀπὸ ἓνα δηγήμα, σὰ λείψῃ ἡ ἀρμονία ἀπὸ τὰ χρώματα ἀπὸ μιὰ ζουγραφιά, δὲν ἀπομένει τίποτ' ἄλλο παρὰ ἡ ἰδέα, ἂν ἔχει κιόλας. Μὰ τὴν ἴδια ἰδέα μπορεῖ νὰ τὴν ἔχουνε χίλιοι, καὶ τοῦτο δὲ θὰ πῆ πὼς ὄλοι μποροῦνε νὰ τὴν παρουσιάσουνε ἴδια. Γιατὶ τότε χαρὰ σὲ μᾶς. Ὅλοι μας θὰ εἶμαστε λογογράφοι τῆς ἴδιας σειρᾶς. Ὅμως πὼς θὰ τὴν ἐντύσῃς ἐσὺ καὶ πὼς θὰ τὴν ἐντύσω ἐγὼ τὴν ἴδια ἰδέα, σ' αὐτὸ θὰ βρῆ ὁ τρίτος τὴ διαφορά μας. Κόκκινα καὶ πράσινα καὶ κίτρινα μπορεῖ νὰν τῆς βάλῃς καὶ σὺ καὶ γὼ, μὰ νὰ ἰδοῦμε πὼς θὰ τἀνακατέψω γὼ καὶ πὼς σὺ. Πᾶμε στὸν κῆπο καὶ μιὰ ρανούγκρα μᾶς ζαλίζει μὲ τὰ χρώματα πούχει καὶ τὴν ἐβλέπουμε ὄλοι κι ὄλοι τὴ μελετοῦμε. Μὰ θὰ ἰδοῦμε πόσοι θὰ μπορέσουνε μέσα στοὺς ἑκατὸ ζουγράφους, ποὺ τὴν εἶδανε, νὰ τὴν ἐφέρουνε στὸ σανίδι μῦλα τῆς τὰ χρώματα σὲ τάξῃ; Ἔνας ἢ δυὸ θὰ τὸ καταφέρουνε, κι αὐτοὶ εἶναι ποὺ ἀξίζουνε, οἱ ἄλλοι εἶναι γιὰ γέλοια καὶ γιὰ λύπηση.

Μὲ τὸ νὰ ξέρῃς τὰ φυσικά, τὰ συνήθεια καὶ τίς παραδόσεις ἐνοῦ λαοῦ καὶ νὰν τίς γράφῃς μαλλιάρα, σὰν τὸν Παπαδιαμάντη, δὲ θὰ πῆ πὼς εἶσαι δηγηματογράφος. Μῆτε μὲ τὸ νὰ σταυροκοπιέσαι σὰν περνᾷς ἀπ' τίς Καβοκολῶνες καὶ νὰ βγαίνεις ἀπ' τὸν ἅγιον Ἐλισσαῖο καὶ νὰ μπαίνῃς στὸ κρασσοπουλειό, θὰ πῆ πὼς ἔχεις τὸ δαιμόνιο τῆς Τέχνης μέσα σου. Μῆτε κι ἂν τύχῃ νὰ σάρῃσαι νὰ σπουδάξῃς τὰ φερσίματα τοῦ μικροῦ λαοῦ καὶ νὰ θαυμάξῃς τίς ὁμορφιές τοῦ γύρου σου κόσμου θὰ πῆ πὼς εἶσαι ποιητής. Αὐτὰ μπορεῖ νὰ συσταίνουνε μιὰ λεπτὴ φύση, ἕναν ἄνθρωπο αἰσθηματικὸ ἴσως, ποὺ τᾶρέσουνε καὶ νοιώθει τὰ καλὰ καὶ τὰ ὁμορφα, ἔκανε ποὺ

μαρτύρησε στη ζωή και μπορεί και να γιάσει στον άλλο κόσμο, γιατί τάχε καλά με τους άγιους, όμως δε βαραινούνε καθόλου στην πλάστιγγα που ζυγίζεται ο Τεχνίτης.

Όχι κύριοι κριτικοί του μακαρίτη, που δεν τον γνώρισαν κιόλας.

Άμοργό 21-1-1911

ΓΕΛΗΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ — Μιστριωτίτιδα σήμερα θα σάς σερβίρουμε και τους σκετικούς μεξέδες τους δαυειζόμαστε από την «Ακρόπολη» της Δευτέρας, όπου ο Σ. Σταματίου με τόσο κέφι σκολιάζει το λόγο του σοφού μακαρίτη Μιστριώτη. Έτσι έχετε κι όλη την ουσία του λόγου του (αν υπάρχει *ουσία* σε τέτλια αερόλογα) κι όλα τα συμπεράσματα που βγαίνουν από δαύτονε.

Αναφυκτικώτατος χθές ο κ. Μιστριώτης.

Δροσερώτατος, χαριέστατος, είπε τόσα φαιδρά, τόσα δροσίζοντα και αναψυχούντα, που ένόμιζε κανείς πως είνε Συμυρναίος γιατσοπώλης, περιερχόμενος τους φλογισμένους δρόμους, καυστικόν μεσημέρι του καλοκαιριού, και δροσίζων διαβάτας, και άναφωνών το λάλημά του.

— Έμβούζιον ήδύ έστιν, έμβούζιον! Έμβούζιον.

*

Γρυλλίζων ο σοφός καθηγητής των Έλληνικών γραμμάτων επί της έδρας, ένθ' ως ροκάνες υπόδεχόμεναι Καρνάβαλλον, άντήχησαν παταγώδη χειροκροτήματα έντός της αίθουσής. Και ήτο πλήρης ή αίθουσα.

Παιδες και παλίμπαιδες, φοιτηταί και γλωσσοφύλακες, γυναίκες και Παπαμιχαλόπουλοι έσπευσαν να ακούσουν την σοφήν του Πανεπιστημίου γλαυκα κρώζουσαν τας έθνοκτόνους—παρ' όλίγον να γράψωμεν *έντομοκτόνους*—άποκαλύψεις της.

Πέριξ της έδρας, ως άπόστολοι περι τόν Κύριον, οι δώδεκα στόλοι και άκρογωνιαίοι λίθοι του ζητήματος. Οι κ. κ. Σκουζές, Λεβίδης, Στάης, Γαρδίκας, Βάσσης, ο κ. Πρύτανις, Καυταντζόγλου, Ζυγομαλάς, Φιλάρετος, Τριανταφυλλάκος, Παπαμιχαλόπουλος και Καπετανάκης.

Έπίσης ο άρχιεπίσκοπος των Δυτικών, ο έπίσκοπος Άρτης, ο κ. Καρτάλης και τινες των καθηγητών του Πανεπιστημίου.

*

Μάτσο χειρογράφων προτείνεται άπειλούν το άκροατήριον.

Μάτσο βαρύν τον χάρτην και έπίφοβον διά τους όρθοστατούντας.

— Γρρρρρ! Σεβασμώτατε έπίσκοπε, κύριοι καθηγηταί, ευγενής φοιτητική νεολαία, γρρρρρρ.

Έκλήθημεν σήμερα επί της σεμνής τήσδε Άκροπόλεως του Έλληνικού Γένους, γρρρρρρ, διά ζήτημα μέγα, γρρρρρρ διά τε το Κράτος και την φυλήν ήμών, γρρρρρρ.

Και αρχίζει ή άγόρευσις ή μάλλον ή άνάγνωσις, μακρά, πληκτική, έπαναλαμβάνουσα τα ίδια, και βάλλουσα τα ίδια Μιστριώτικα ρήματα, ως λίθους αναθέματος κατά της γλώσσης των Χυδαίστων.

*

Και αρχάς ο κ. Μιστριώτης με έπιτηδειότητα μεπακάττας ανακαλύπτει μερικους «σκώληκας της πατρίου γλώσσης» οι όποιοι ύπονομεύουν γλώσσαν και Έθνος και φυλήν και αναφέρει ότι πλούσιος χυδαίστης έξώδευσεν μέγα χρηματικόν ποσόν, εις Σύμυρνην, Κωνσταντινούπολιν, Βηθανίαν και Βενεζουέλαν προς έξάπλωσιν του χυδαϊσμού.

Έπί τή ακούσματι αὐτῷ αἱ τρίχες του κ. Φιλάρετου άνορθοῦνται και ο κ. Ζυγομαλάς αισθάνεται τρέμον έξ ιερᾶς όργῆς το στρατιωτικόν του ύπογένειον.

*

Προχωρών ο μέγας άνήρ εις τας έθνοκτόνους—παρ' όλίγον να αναγράψωμεν *έντομοκτόνους*—άποκαλύψεις του, αναφέρει ότι υίός πολιτικού άποστέλλει εις την Μικράν Άσίαν χυδαίστας ως Προξένους «ένα οὕτως εκμηδενισθη ό δεσμός ο συνέχων τόν Έλληνισμόν, διότι οι σκίτιοι σκοποί των πρωτεργατών του εκχυδαϊσμού της γλώσσης εκεί άποδλέπουσιν».

Άκούονται χειροκροτήματα!

— Εὕγε. Εὕγε.

— Μπίς.

*

Άπόσπασμα του λόγου του κ. Μιστριώτου :

«Σεδόμενος και πειθόμενος τοίς Νόμοις, μέχρι του σημείου του να . . . στασιάζωμεν και σφαγιασθώμεν υπέρ του ζητήματός μας!»

Και έπειτα οι χυδαίσταί λένε ότι ο κ. Μιστριώτης δεν είνε σοφός καθηγητής.

*

Κατόπιν ο κ. Μιστριώτης άποκαλύπτει άλλα χειρότερα και τρομερά.

«Οί χυδαίσταί κατέλαβον ύψηλᾶς θέσεις και εκείθεν ένισχύουν τους όμόφρονας».

— Προσέχετε, αναφωνεί, ή Πατρίς κινδυνεύει, εκ της λύμης αὐτῆς του μαλλιαρισμού, οστις έγίγαντώθη.

Και άφού ή «λύμη έγίγαντώθη», άμέσως κα-

τωτέρω ὁ σοφὸς καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, λησμονῶν τὰ ὅσα ἀνωτέρω εἶπεν, ἐπιλέγει γαυριῶν·

«Εὐτυχῶς οἱ χυδαῖσται κατιδόντες τὸ ἀνίσχυρον αὐτῶν καὶ . . . ἥττηθέντες» κτλ. κτλ. κτλ.

*

Παρακαλοῦμεν ὅλους τοὺς καθαρευουσιάνους νὰ μᾶς ἐξηγήσουν τὸ κάτωθι Μιστριωτικώτατον.

«Ἐν ὅλοις τοῖς αἰῶσι».

Λύσεις δεχόμεθα ἡμεῖς καὶ δέσιν ἐπιδέχεται ὁ κ. Μιστριώτης.

*

Δὲν ἀκούσαμε καλὰ.

Μᾶς ἐφάνη ὁ κ. Μιστριώτης ὅτι συνέστησεν νὰ δμιλῶμεν καλλίτερον . . . Ἀλθκανικὰ καὶ ὄχι τὴν Δημοτικὴν γλῶσσαν.

Εἰς αὐτὸ ὁμοῦ διαφωνεῖ ὁ κ. Σκουζέ, ὁ ὁποῖος προτιμᾷ τὴν Γαλλικὴν, ὡς κοινὴν διάλεκτον.

— Συγγνώμην κ. Σκουζέ.

— Ἐ-σκουζέ μοῦ κ. Σκουζέ.

*

Ὁ κ. Μιστριώτης ἐξακολουθεῖ.

— «Εἶνε προτιμώτερον νὰ σφραγισθῶμεν ἢ ν' αὐτοκτονήσωμεν, ἀφίνοντες τοὺς ἐπιβούλους χυδαῖστας νὰ ἐργάζωνται ἐκ τοῦ φανεροῦ πλέον κατὰ τῆς γλώσσης».

Καὶ μιὰ φωνή.

— Ἐπὶ τὸ στόμα σου καὶ στοῦ Θεοῦ τ' αὐτί.

*

Ἐρχεται κατόπιν εἰς τὸν Βασιλέα τὸν ὁποῖον θαυμάζει, διότι ἐν ἰδιαιτέρᾳ συνεντεύξει τοῦ ἡ Α.Μ. ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῆς καθαρευούσης, στηλιτεύσασα τοὺς χυδαῖστας.

Τόση μάλιστα ἦτο ἡ κατὰ τῶν δημοτικιστῶν καταφορά τοῦ Βασιλέως, ὥστε ἠρώτησε τὸν σοφὸν ἄνδρα.

— Μήπως ἔχω καὶ εἰς τὸ παλάτι μου δημοτικιστὰς διὰ νὰ τοὺς ἐκδιώξω;

— Ὅχι, Μεγαλειότατε, ἀπήντησεν ὁ Μεγάψυχος καθηγητὴς.

Ἐπέστησεν ὁμοῦ τὴν προσοχὴν τοῦ Βασιλέως, ὅτι οἱ χυδαῖσται προσπαθοῦν νὰ παρασύρουν μέλος τῆς οἰκογενείας του, διὰ νὰ καταλάβουν καὶ τὰ ἀνάκτορα ὅπως κατέλαβον τὰ πάντα.

— Μείνατε ἡσυχος, κύριε καθηγητά, θὰ προσέχω . . .

*

Νὰ καὶ ὀλίγη Μιστριώτικη ἐξωτερικὴ πολιτικὴ.

Κάποιος μεγάλος σημαίνων εἰς Βαλκανικὴν φυλὴν, καὶ θερμότατος φιλέλληνα, ἐπεσκέφθη τὸν κ. Μιστριώτην καὶ τὸν ἠρώτησεν πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ συσφιγχθοῦν αἱ σχέσεις τῶν δύο ἀδελφῶν Κρατῶν

καὶ νὰ ἐπέλθῃ συνεννόησις πλήρης καὶ φιλικὴ ἀκρα μεταξὺ τῶν.

Καὶ ὁ σοφὸς καθηγητὴς τί νομίζετε ὅτι ἀπήντησεν;

— «Αὐτὸ θὰ γείνη μόνον, ὅταν σεῖς ἐγκαταλείψετε τὴν γλῶσάν σας καὶ ἐγκολπωθῆτε τὴν ἰδικὴν μας ἢ ἂν κρατήσετε μὲν τὴν ἰδικὴν σας ὡς οἰκογενειακὴν, παραδεχθῆτε ὁμοῦ ὡς ἐπίσημον τοιαύτην τὴν ἡμετέραν . . .»

— Κύριε Γκρέυ, τί κάθεστε καὶ δὲν αὐτοκτονεῖτε;

*

Ὁ σοφὸς καθηγητὴς ἐξακολουθεῖ.

«Οἱ Γερμανοὶ διδάσκονται περισσοτέρας ὥρας τεχνολογίαν, καὶ ὁμοῦ εἶναι Γερμανοί».

Γιὰ φανταστῆτε ἀλήθεια οἱ Γερμανοὶ νὰ εἶταν . . . Τούρκοι.

Καὶ ἕτερον.

Τὰ Γερμανικὰ φύλλα δὲν δύνανται νὰ συννενοηθοῦν ἀναμεταξύ των καὶ ὁμοῦ εὐχαρίστως μανθάνουν τὴν Γερμανικὴν καὶ οὔτε οἱ Βαυαροί, οὔτε οἱ Σάξωνες ἐζήτησαν ποτὲ νὰ ἐπιβληθῇ τὸ γλωσσικὸν τῶν ἰδιώμα.

Ἐδῶ ὁμοῦ τὸν λόγον λαμβάνει ὁ κ. Καπετανάκης, ὡς εἰδικὸς διὰ τὰ ἐν Γερμανίᾳ συμβαίνοντα.

Κατόπιν ἀναφέρει τὸν Πατριάρχην ὡς καταρώμενον ὡς ἐθνωλετήρας τοὺς χυδαῖστας.

Σοφὰ τοῦ κ. Μιστριώτη ρήματα.

«Ἄνευ τῆς καθαρευούσης οὔτε στρατόν, οὔτε στόλον, οὔτε γεωργίαν, οὔτε βιομηχανίαν, οὔτε ἐμπόριον θὰ ἔχωμεν».

Δυστυχῶς δὲν θὰ ἔχωμεν οὔτε . . . Μιστριώτην.

Ἀποκαλεῖ δὲ ἀνθρώπους προσπαθοῦντας νὰ κοπροποιήσουν τὴν Ἑλλάδα, τοὺς σκεπτομένους νὰ κάμουν τὸν λαὸν γεωργικὸν καὶ μὴ ὠθοῦντας αὐτὸν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς θείας γλώσσης.

— Μωρὲ τί σοφία εἶν' αὐτή!

*

— Οἱ χυδαῖσται, προσθέτει, δὲν εἶνε Ἑλληνες!

Τότε ὁμοῦ ἀπὸ τὸ βάθος τῆς αἰθούσης ἀκούεται μία φωνή.

— Δὲν εἶν' ἀλήθεια!

Ὁ κ. Μιστριώτης μένει ἀναυδός. Τὰ περιστοιχίζοντα αὐτὸν ὁμοῦ, ὡς μαγιονέζα, φοιτητάρια κραυγάζουν ὑψοῦντα ράβδους καὶ φωνήν.

— Ὁξω! Ὁξω! Βγάλτε τον ἔξω.

Συγχρόνως μὲ αὐτὸ ἀκούεται καὶ μία ἄλλη φωνὴ φάλλουσα.

— Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη...

— Ὁξω καὶ αὐτὸν, ἔξω.

Οἱ φωνάζοντες ἦσαν ὁ κ. Βαρλέντης καὶ κά-

ποιος άλλος φοιτητής, "Όταν αυτοί έξηλθον και σχετική ήσυχία έγεινε, κάποιος ήρώτησεν.

— Τι γίνεται δώ μέσα ;

— Βαρ γλέντι.

*

Ο κ. Μιστριώτης έξακολουθεϊ μεμφόμενος την άνεκτικότητα των άρχων άπέναντι των μαλλιαρών. «Μίαν μόνην άρχήν γνωρίζω, λέγει, ή όποία έπραξε τό καθήκόν της. Τόν...Βαλήν της Τραπεζούντος κρατήσαντα επί διετίαν εις τας φυλακάς ένα χυδαϊστήν εκ φόβου μήπως διαδώσει τό μόλυσμα και εις τούς Τούρκους !»

Τί ώραία πού τά λέγει ο κ. καθηγητής !

*

Επιτίθεται κατόπιν κατά τινος ύπουργού της Παιδείας, ο όποιος του είπεν :

— Έγώ δέν χωνεύω τούς μαλλιαρούς, άλλ' είμαι...δημοτικιστής εκ βάθους καρδιάς.

Ποιός είνε αυτός, άγνωστον.

Και τό μέν δξύμωρον, δξύμωρον Άλεξανδρή, τό «βάθος της καρδιάς» όμως Άρσκειακόν. Άλλως τε ο κ. Υπουργός θα έλεγεν :

— Δέν χωνεύω τούς μαλλιαρούς, άλλ' είμαι δημοτικιστής εκ βάθους **Καρδίτσας** !

*

Ο κ. Μιστριώτης προτείνει όπως οι παριστάμενοι εκλέξουν έπιτροπήν, ήτις παρουσιαζομένη όπου δεϊ να έπιζητήση την παρά της Έθνοσυνελεύσεως περιφρούρησιν της γλώσσης.

— «Διότι, προσθέτει, αν ή Έθνοσυνέλευσις δέν φροντίσει, δύο τινά θα συμβώσιν: Η θα έχωμεν επανάστασιν, ήτις θα φέρη νέαν έθνοσυνέλευσιν, ή θα αποβλακωθώμεν και θα καταλήξωμεν εις έμφύλιον σπαραγμόν».

Τί ώραία ! Τί ώραία πού είνε ή ψυχή της κυρίας Μογκοντέν ! . . .

*

Γίνεται ή εκλογή της έπιτροπής.

Άλλοι θέλουν τον κ. Παπαμιχαλόπουλον, άλλοι τον ίδιον κ. Μιστριώτην, άλλοι τον Βάσσην, τον Φιλάρετον, και τον...Περδίαν, όστις Γαρδικας έπονιάζεται.

Μερικοί προτείνουν τον Σκουζέν, τον Λεδίδην, τον Ζυγομαλάν αντιτείνει όμως ο κ. Μιστριώτης.

— Θεωρώ τό ζήτημα τόσον ύψηλόν ώστε άπαξίω να τό καταβιάσω μέχρι της πολιτικής.

*

Έν έπευφημίαις και χειροκροτήμασι μεταφέρεται ο σοφός άνήρ εις την έν τη όδω «**Πυρίτου Λίδου**» την και χυδαϊστί «**Στουρνάρα**» επικαλουμένην, όπου ο κ. καθηγητής εύχαριστών τούς άκολου-

θήσαντας, προτρέπει αυτούς να άγρυπνώσι.

Τό πλήθος έξητωκραύγασε και διελύθη.

— Ζήτω ο Όλύμπιος άνήρ !

— Ζήτω ο Άπόλλων της Άκαδημίας !

— Ζήτω τό Φώς τό εκ Φωτών !

ΣΤΗ ΣΜΥΡΝΗ — Στην «Ημερησία» της Σμύρνης (5 του Γεννάριου) δημοσιεύτηκε τό ακόλουθο άρθρο :

Τριάντα λόγιοι παρασημοφορήθηκαν στην Ελλάδα με την άρχή του καινούριου χρόνου. Γιατί τριάντα κι' όχι είκοσιεννιά ; γιατί τριάντα κι' όχι τριανταέννας ; Άν στην Ελλάδα είχε άκαδημία, ή έρώτηση αυτή μπορούσε ναχει τον τόπο της. Άφου όμως την θέση της άκαδημίας την πήρε ή ιδιοτροπία ενός ύπουργού, τά λόγια είναι περιττά. Περ' όρέξεως, όπως λέγει τό γνωμικό, ούδεις λόγος, όταν μάλιστα ή όρεξη είναι ύπουργική.

Μερικοί όμως δέν θέλησαν να συμμορφωθούν με τη διαταγή του γνωμικού κι' έχουν σχολιάσει την ύπουργική όρεξη με τρόπο πού δέν μπορεί ναβαι εύχάριστη ούτε στον ύπουργό, ούτε σ' όλους τούς παρασημοφορεμένους. Ο κ. Σταματίου π. χ. βρήκε πως μερικοί απ' αυτούς δέν εΐταν άξιοι να πάρουν ούτε από πεπονόφλουδα παράσημο. Η «Ημερησία» πάλι βρήκε πως εΐταν φοβερό άδίκημα διότι δέν παρασημοφορήθηκε ο διευθυντής της «Αμαλθείας» κ. Υπερίδης.

Κι' αυτή κι' εκείνος έχουν την άφέλεια να πιστεύουν στα δικαιολογητικά. πέρνουν δηλαδή τό δικαιολογητικό μέρος της παρασημοφορίας, τό «διά τας μακράς προς τά γράμματα ύπηρεσίας» και λέγουν, ο ένας : μακραι προς τά γράμματα ύπηρεσία, μπορούν να θεωρηθούν μεταφράσεις από ξένα έργα ; Η άλλη : αν ύστερα από τριάντα χρόνων άγώνα αδιάκοπο για την ανάπτυξη του κόσμου, δέν μπορεί κανείς να πει πως έχει προσφέρει στο έθνος του «μακράς ύπηρεσίας», πρέπει να γίνει Μαθουσάλας δια να εύρει χάριν έν οφθαλμοίς ύπουργού ;

Εύχαριστώ τον Άγιο Θεό πού δέν μούχει δώσει αυτή την άφέλεια, γιατί αν την είχα, θα ρωτούσα κι' εγώ με άπορία τον ύπουργό : Κύριε Άλεξανδρή, άφου παρασημοφορείτε τον Άγαθοκλη Κωνσταντινίδη και τον Άξιώτη, πως ξεχνάτε τον Έφταλιώτη πού τό παπούτσι του δέν είναι ίκανοι να λύσουν κι' οι δυο μαζί ; Δέν θα διαβάσατε φαίνεται τις «Νησιώτικες ιστορίες», μα τότε τί ύπουργός της Παιδείας είστε σεις και με τί μούτρα βγαίνετε να κρίνετε μακράς ή βραχείας ύπηρεσίας προς τά γράμματα ; Αυτό είναι τό ίδιο σά να βγαίνει τσαγγάρης με την άξίωση να σκαλίσει άγάλλατα.

Εὐτυχῶς, ὅπως σὰς εἶπα παραπάνω, δὲν ἔχω τὴν ἀφέλεια νὰ πιστεύω στὰ δικαιολογητικά. Ἄλλως τε εἶναι φανερό πὼς ὁ κύριος ὑπουργὸς ἔχει δικό του λεξιλόγιο καὶ δική του γλώσσα, πρᾶμα ποὺ δὲν μοῦ κάνει ἐντύπωση, ἀφοῦ κάθε ρωμιὸς ἔχει καὶ ξεχωριστὴ γλώσσα. Δὲν ξέρω λοιπὸν τί θέλει νὰ πεῖ ὁ ὑπουργὸς μὲ τὸ «μακρὰ ὑπηρεσίαι», ἀσφαλῶς ὁμοῦ δὲν μπορεῖ νὰ δίνει τὴ σημασίαν ποὺ δίνω ἐγὼ «στὸ μακρὰν», γιατί τότε ὁ πρῶτος ποὺ ἔπρεπε νὰ σημειωθεῖ στὸν κατάλογο τῶν παρασημοφορημένων εἶναι ὁ Πάλλης ποὺ ἔφαγε περισσότερα ἀπὸ δεκαπέντε χρόνια γιὰ νὰ μεταφράσει τὴν Ἰλιάδα.

Ἐδῶ ὁμοῦ, στόνομα αὐτό, θὰ μοῦ βγάλετε πάλι, στὴ μέση τὸ μαλλιαρισμὸ καὶ θὰ μοῦ πεῖτε πὼς δὲν μποροῦσε ὁ ὑπουργὸς νὰ δώσει παράσημο σ' ἓνα πρωτοπαλίκαρο τοῦ μαλλιαρισμοῦ.

Κι' ἐγὼ σὰς λέγω πὼς ἓνας ὑπουργὸς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ σκέπτεται σὰν τὸν ἓνα καὶ σὰν τὸν ἄλλον, γιατί τότε εἶταν περιττὸ νὰ γίνει ὑπουργός. Καὶ ξέρω πραγματικῶς πὼς ὁ κ. Ἀλεξανδρῆς δὲν μοιάζει μὲ ἄλλους ὑπουργούς. Ἄν ἤθελε δηλαδὴ ν' ἀκούσει τὴ συνείδησή του, ὁ κατάλογος τῶν παρασημοφορημένων δὲν θὰ εἶχε πρόσωπα ἀνίκανα νὰ πάρουν παράσημο ἀπὸ πεπονόφλουδα. Φαίνεται ὁμοῦ πὼς φοβήθηκε τὸ θυμὸ τῶν ἀνθρώπων τῆς ρουτίνας, ἐπομένως δὲν ξέχασε τὸν ἄνθρωπο ποὺ σκοτώθηκε δεκαφτὰ χρόνια γιὰ ἓνα βιβλίον, οὔτε τὸν ἄνθρωπο ποὺ σκόρπισε ἀλύπητα τὸ μέλι ἀπὸ τὴν πέννα του μὲ τίς «Νησιώτικες Ἱστορίες», οὔτε τὸν ἐξοχο καλλιτέχνη τοῦ στίχου Γρυπάρη.

Μὰ τότε, ἀφοῦ οἱ ὑπουργοὶ φοβοῦνται, ἀκόμα κι' ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση, τὴν ἀλήθεια, τὸ καλῆτερο ποὺ ἔχουν νὰ κάνουν εἶναι ν' ἀφήσουν τοὺς λογίους στὴν τιμὴ ποὺ εἶχαν ὡς τώρα νὰ βλέπουν δηλ. τὰ παράσημα νὰ δίνονται σὲ τενεκέδες.

ΞΑΝΑΤΥΠΩΘΗΚΑΝΕ

καὶ πουλιοῦνται στὰ γραφεῖα μας ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ (καὶ 1,25 γιὰ τὸ ἐξωτερικόν):

Ο ΕΜΠΟΡΟΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ τοῦ Σεξπήρου (μετάφρ. Ἀλέξ. Πάλλη).

ΦΥΛΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ Ἀργύρη Ἐφταλιώτη.

ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ τῆς κ. Ἀλεξ. Παπαμύσου.

Βγήκε κι ὁ Β' τόμος τῆς ΡΩΜΑΙΤΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ τοῦ Μ. Φιλήντα καὶ πουλεῖται στὰ γραφεῖα μας δρ. 3 — οἱ δυὸ τόμοι μαζί δρ. 5.

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΖΩΗ τῆς Ἐλισάβου Γιανίδου (ἐκδόση Β'δρ) . 2.

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΜΙΣΤΡΙΩΤΙΣΜΟΙ

Φίλε «Νουμά»,

Στὸ φύλλο τῶν «Καιρῶν» τῆς προπερασμένης Κεριακῆς δημοσιεύθηκε ἓνα γράμμα τοῦ κ. Μιστριώτη γιὰ τὸ αἰώνιο γλωσσικὸ ζήτημα. Σὲ τόσο δὲ μικρὸ γράμμα βρέθηκαν ἀρκετὰ λάθη ποὺ μᾶς τὰ ἀράδιασε ἢ «Ἀκρόπολη» τῆς προπερασμένης Δευτέρας· κοντὰ ὁμοῦ σαυτὰ μπορεῖ κανένας νὰ κολλήσῃ κι ἄλλα πιδ μεγάλα καὶ πιδ ντροπιαστικά γιὰ τὸν Καθηγητὴ. Μὰ τὸ δικό μου μάτι πέφτει καμμιά φορά σὲ πράματα ποὺ μὲ τὴν πρώτη ματιὰ φαίνονται μικρά, μὰ, ὅταν κανένας τὰ καλοκοιτάξῃ καὶ τὰ καλοσυλλογιστῇ, καταλαβαίνει πόσο εἶναι σπουδαῖα καὶ τρανταχτερὰ. Μιλῶ γιὰ κείνο τὸ Ἀθήναι, τὸ ξεχαρβαλωμένο, ποὺ κάθε λίγο καὶ λιγάκι μᾶς τὸ σερβίρει ὁ κύρ Καθηγητῆς στὰ γράμματά του. Μὰ γιὰ τὸ Θεό, μπορεῖ κανένας νὰ συχωρέσῃ, σὲ καθηγητὴ τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων τέτιο φοβερό καὶ ἀνόσιο σολοικισμὸ, σὰν τὸ ξεχαρβαλωμένο καὶ ἀνούσιο αὐτὸ Ἀθήναι; Ἐμεῖς οἱ δημοτικιστὲς κάναμε πολλὰς παραχώρησες στὴ γλώσσα καὶ γι' αὐτὸ μᾶς συχωριέται νὰ γράφουμε Ἀθήνα, ποὺ καὶ πιδ νόστιμο καὶ σύφωνα μὲ τὴ γλώσσα ποὺ μιλάμε πηγαίνει· μὰ κι ἀπ' τοὺς δικούς μας οἱ πιδ λεπτολόγοι γράφουνε στήν Ἀθήνα ἀπὸ κάτω ἢ ἀπὸ πάνω στὸ κάθε γράμμα τους, γιατί αὐτὸ ναι τὸ σωστό. Κι ἀπ' τοὺς καθαρευουσάνους ὁμοῦ οἱ γραμματιζούμενοι γράφουνε πάντα ἐν Ἀθήναις, ἢ μοναχὴ δοτικὴ Ἀθήνησι, γιατί μάθανε στὸ συνταχτικόν, πὼς ἢ δοτικὴ μὲ τὴ πρόθεση ἐν ἢ δίχως αὐτῆνε φανερώνει τὸ στέκαμα στὸν αὐτόνε τόπο. Τὸ λοιπό, ὅταν γράφουνε αὐτὴ τὴ δοτικὴ συλλογιῶνται πάντα ἀσυναίσθητα βέβαια, πὼς τὸ γράφουνε, ἀφοῦ παραλείθουνε τὸ ἔγραφον ἢ τὸ ἔγραφα κ' ἐμεῖς οἱ δημοτικιστὰι τὸ ἔγραφα κτλ. Ἄς κάνῃ τώρα τὸν κόπο ὁ κ. Καθηγητῆς νὰ βάλῃ κοντὰ στὸ καθαρευουσάνικόν του Ἀθήναι τὸ ἔγραφον ἢ ἔγραφα καὶ θὰ δῆ τὴν πλάνη του. Ἀλλιῶς κάνοντας τέτια λάθη δὲν μπορεῖ καὶ δὲν εἶναι ἄξιος νὰ κατηγορηθῇ ἐμᾶς, γιατί ζητοῦμε τὴν ἀπλοποίησιν τῆς γλώσσας μας. Ἄν δὲ θέλῃ νὰ κάνῃ ὅ,τι τοῦ συμβουλεύομε, τότες ἄς θυμηθῇ, ἂν καὶ κομμάτι ἀργά, τὸ λατινικὸν primo discere deinde docere.

Μὲ ἀγάπη

ΕΝΑΣ ΦΟΙΤΗΤΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΦΕΞΗ

Δημοσθένους «Οἱ τρεῖς Ὀλυμπιακοὶ» μετάφρασις Ν. Γκίνοπούλου.

Οἱ τρεῖς λόγοι, πού ἔβγαλε ὁ μέγας Δημοσθένης γιὰ νὰ πείσῃ τοὺς συμπατριώτες τῶν νὰ γλυτώσουν τὴν Ὀλυμπία ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Φιλίππου—λόγοι γεμάτοι πατριωτικὸν ἐνθουσιασμὸ καὶ ὄργητα γιὰ τὴν ὀκνάδα τῶν Ἀθηναίων καὶ πολιτικὴ σκέψη, ἔχουν ὡς τὰ τώρα ζωὴ καὶ δίνουν συγκίνησι βραδεία σὲ καθένα πού τοὺς διαβάσει. Ἡ μετάφρασί τους γενομένη ἀπὸ τὸν καθηγητὴ κ. Ν. Γκινόπουλο Δρ. 1.

Ἡροδότου «Μοῦσαι» Τόμος Α'. Κλειῶ—Εὐτέρπη μετάφρασις Α. Σκαλίδου.

Βιβλίον γραμμὸν μὲ θαυμαστὸ τρόπο, εἶπε τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἡροδότου ὁ Μύλλερ. Γιατί τὸ ὕφος πού εἶναι γραμμὸν καὶ ἡ μέθοδος τῆς διήγησις καὶ τὸ στόλισμά της μὲ λογιῆς-λογιῆς ἐπεισόδια καὶ ἀνέκδοτα κάνουν σι' ἀλήθεια τὴν ἱστορίαν τῶν ἐθνῶν—ἀληθινὴ καὶ σωστὴ ἱστορία—νὰ διαβάξεται σὰ ρωμάντισσος. Ἡ μετάφρασις ἀπὸ τὸν Α. Σκαλίδου, ἐπιθεωρημένη Δρ. 3.

John Loubbock «Πῶς νὰ ζῆτε» μετάφρασις Θ. Χ. Φλωρά, ἐν Ἀθήναις.

Ἐνα ἀπὸ τὰ πιὸ πρακτικὰ καὶ πιὸ χρήσιμα βιβλία εἶναι τὸ ἔργον αὐτὸ τοῦ Λούμποκ, πού μὲ πολλὴ τέχνη καὶ μαζεύοντας τίς σκέψεις τῶν σοφῶν καὶ τὰ συμπεράσματα τῆς πείρας θέλησε καὶ πέτυχε νὰ γράψῃ ἕνα πρακτικὸν ὁδηγὸ τῆς ζωῆς γιὰ κάθε ἄνθρωπον καὶ γιὰ κάθε ἡλικίαν καὶ θέσιν Δρ. 3.

Θουκιδίδου «Πελοποννησιακὸς πόλεμος» μετάφρασις Ι. Ζερβού.

Ἡ πιὸ τέλεια ἱστορία πού ἐγράφηκε στὴν ἀρχαιότη, μὲ κάθε δυνατὴ λεπτομέρεια καὶ μὲ ἀμεροληψία καὶ μὲ βαθειὰ κρίσι καὶ μὲ σοφία, σ' ἕνα ὕφος δυνατὸ καὶ γεμάτο νόημα, εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ Θουκιδίδου. Καὶ χαρακτηρίζονται ὄχι μόνο τὰ συμβάντα πού διηγίεται, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὰ προτερήματα καὶ ἐλαττώματά τους σὰν αἷτια πραγματικὰ τῶν συμβάντων, δίνει μιὰν ἀφθαρτὴν εἰκόνα τοῦ αἰώνιου ἀνθρώπου καὶ τῆς ζωῆς τῶν ἐθνῶν. Γι' αὐτὸ καὶ εἶναι ἔργον φιλοσοφικὸ τόσο πολὺ ὅσο καὶ ἱστορικὸ. Ἡ μετάφρασις ἀπὸ τὸν κ. Ι. Ζερβὸ Δρ. 2.50.

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

(Σταλμένο ἀπὸ τὸν γιατρὸ κ. Κ. Λαναρά (Βακὸν τῆς Ρουσίας).

Καὶ ἡ ἰδέα αὕτη . . . μετετρέπη εἰς ἀπόφασιν, ἀναγνωρίσαν ΤΕΣ . . . (Ἰατρ. Μηνύτ. 1906 Σελ. Αἱ). Παραμερίσαντες . . . ἀφαίρεσαντες . . . ὀλόκληρος πλέον ἢ ἀνατέρω ἐπιφάνεια κλπ. (Χειρουργ. Ἐπιθεώρησις 1905 Δερ. Σελ. 179).

Τῶν λιπῶν (ὄνομ. τὸ λίπος) ἀποφευγομένων ὡς ἀποσυνθετουσῶν τὴν χλ. τίτανον (Ι. Μην. 76ρ. 907 1—2 Σελ. 170 Στῆλη Β' Στίχος 20).

Τὰ μέτρα τοῦ περιορισμοῦ τῶν καταχρήσεων τῶν κινούτων τὴν ἀγανάκτησιν ιδ. 1908 Μαρτ. Σελ. 41).

Παρατήρησε ὅτι καθιστῶν (ὁ ἰατρός) . . . ἐπαλείφω δὲ . . . ὁ ὀφθαλμὸς οὗτος δὲν ἔπαυσεν. (Ἰατρικὴ Πρόοδος 1903 Στῆλη Βα Στίχος 2—5).

Ἄλλ' ὑπὸ ἄλλῃν ἔποψιν ἐξεταζόμενα τὰ πράγματα βλέπομεν ὅτι ὑπάρχει ὑπερτίμησις . . . (Σκριπ 25 86ρ. 1910 Σελίς Αἱ στήλη 4η—Διατὶ ἀκριβαίνει ὁ βίος).

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Τὸ περασμένο Σαβατόβραδον παίχτηκε στὸ Βασιλεῖο ἀπὸ τὸ θίασον τῆς Κυβέλης ἢ «Ἀντιγόνη», μεταφρασμένη ἀπὸ τὸ Μάνο. Τὸ θέατρο γιομάτο, φοιτητὲς οἱ περισσότεροι, καὶ ἀπὸ χρονοκροτήματα, ἄλλο τίποτα. Τὴν ἄλλη μέρα μίλησε ὁ Μιστριώτης κατὰ τῆς Δημοτικῆς γλώσσας!

— Ὁ κ. Βλάχος, ὁ διευθυντὴς τοῦ Βασιλικοῦ, καὶ ὁ κ. Λαμβέγγης, ὁ παρασημοφορεμένος γραμματέας του, τόσο τὰ χρονοκροτήματα, πού παραγγέλανε στὴν κ. Κυβέλη πὼς δὲν παίρνουν καμιὰ εὐτύχη πάνου τους γιὰ ὅ,τι γίνει. Κ' ἔτσι καμιὰ εὐτύχη δὲν ἔχουν καὶ γιὰ τὰ χρονοκροτήματα.

— Στὴν «Ἔστια» τῆς Τετράδης ὁ κ. Π. Νιρβάνας σχολιάζει τὸ λόγον τοῦ κ. Φωκά πού δημοσιεύσαμε στὸ περασμένο φύλλον.

— Τὸ ἄρθρον τοῦ κ. Νιρβάνου ἀρχινᾷ ἔτσι: «Ὁ καθηγητὴς κ. Γεράσιμος Φωκάς ὁμίλησε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς Ἰατρικῆς Λέσχης. Ἄλλὰ πὼς ὁμίλησεν; Ἀξίζει ὁλὸς ὁ κόσμος νὰ διαβίῃ τὴν ὁμιλίαν αὐτήν, πού ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον τοῦ «Νουμά». Μὲ λόγια τόσο ἀπλά, τόσο φυσικά, τόσο ἐγκάρδια, καὶ συγχρόνως μὲ τόσην λογικὴν, τόσην ἀδρότητα νοημάτων καὶ τόσο συμπαθητικὰ ρητορικὰ χαρίσματα δὲν μᾶς ἔχουν συνηθίσει ἕως τώρα αἱ προφάσεις μας. Ἀκόμη ὀλιγώτερον οἱ ἰατροί. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, πού εὐρίσκονται τόσο κοντὰ εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὰ βάσανά της, τόσο κοντὰ ἐπομένως εἰς τὴν φύσιν, λόγῳ τῆς ἐπιστήμης των καὶ τοῦ ἐπαγγέλματός των, αὐτοὶ πού ἔπρεπε νὰ εἶνε οἱ πλέον φυσικοὶ καὶ ἀνεπιτήδευτοι, δουλεύουν εἰς μιάν σχολαστικὴν παράδοσιν ἀπὸ τὰς πλέον καταθλιπτικῶν.»

— Ἡ Ἀστυνομία πολὺ ἄσχημα φέρθηκε τὴ περασμένη Τετράδι, ἐμποδίζοντας τοὺς φοιτητὲς νὰ χιονοπολεμοῦν. Ἄν ἤθελε νὰν τοὺς κάνει καλὸ ἔπρεπε νὰν τοὺς ἐμποδίσει τὴν περασμένη Κεριακὴ νὰ μπαίνουνε στὴ μεγάλη αἴθουσα τοῦ Πανεπιστήμιου γιὰ νὰκούσσουνε τίς ἀνοησίες τοῦ Μιστριώτη. Τὴν Τετράδι, χιονοπολεμώντας οἱ φοιτητὲς δείχνανε πὼς ζούσανε, ἐνῶ τὴν Κεριακὴ εἶχανε μεταμορφωθεῖ σὲ ψοφίμια.

— Μαθαίνουμε πὼς ὁ λοχαγὸς ποιητὴς κ. Πανᾶς στρατολογεῖ ἀντάρτες νὰν τοὺς ξαπολύσει . . . κατὰ τῆς Δημοτικῆς γλώσσας! Πρῶτος γράφτηκε στὸν κατάλογόν του ὁ φίλος Κοτζαμάνης καὶ δευτέρως λογαριάζει νὰ γραφεῖ ὁ ἐκδότης τοῦ «Νουμά».

— Οἱ ἰδρυτὲς τοῦ «Ἀδερφάτου τῆς Δημοτικῆς» μᾶς παρακαλοῦνε νὰ δηλώσουμε πὼς δὲν ὑπογράψανε τὴν «Ἀ' Προκήρυξή» τους ὄχι ἀπὸ κανένα ἄλλο λόγον, παρὰ γιὰ νᾶναι συνεπεις σ' ὅ,τι προκηρῶνουν, πὼς δηλ. κατεβαίνουνε στὸν ἀγῶνα ὄχι ὡς ἄτομα, μὰ ὡς Ἰδέα. Τὴ Β' προκήρυξή τους, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἔγγραφα τους, θὰν τὰ ὑπογράφει πάντοτε ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ.

— Τὴν Κεριακὴ στίς 5 1)2 τὸ δειλινὸ θὰ μιλήσει ὁ κ. Ι. Χρυσάφης στὰ γραφεῖα τοῦ «Ἐκπαιδ. Ὁμίλου» (ὁδὸς

‘Οφθαλμοιατρείου 12). Θέμα : Γυμναστική—‘Εκπαίδευση—‘Εθνική ανάταξη.

— ‘Ο φίλος Ν. Σαντοριναῖος, ἀπὸ τὴν Πόλη, μᾶς ἔστειλε τὸ ἀκόλουθο ποίημα, ἀφιερωμένο στὰ Μιστριωτὸ-πούλα.

Γιούχα σας ! . . πάλι ὀργιάσατε σ’ ὅλο τὸν κόσμον ἔμπρὸς
καὶ βρωμοφιληθήκατε μὲ τὴν Καταραμένην
‘Αγρυπνάει βουβὸν ‘Ανάθεμα τῆς Μάννας ὁ καιμὸς
νὰ πέσει στὰ κεφάλια σας, ξεμωραμένοι.

Εἶναι γιγάντιος κι ἄλυτος ὁ πόνος ὁ κρυφὸς
τῆς Μάννας ποὺ σᾶς βύξαξε καὶ τώρα σᾶς χορταίνει
Ἐέρνα τὸ γάλα σὲ χολή καὶ δὲν ἀργεῖ ὁ καιρὸς
κοπάδι ἀρνησιπάτριδο, ξεμωραμένοι

Ἐέρνα τὸ γάλα σὲ χολή καὶ ἡ μέρα δὲν ἀργεῖ,
Βλέπω τὴ Γνώμη ποὺ ἔρχεται ‘Ορθή Ζωὴ γεμάτη
‘Ακαρεζαίει τὸ μῆνιμα ποὺ μοῦ ἀνταριάζει τὴν ψυχὴ
— Θὰ ἀναγαλιάσεις Μάννα μου ‘Ωραία Πατρίδα—
ν’ ἀναφτερώσει τὴ Φυλὴ, τὴν ‘Ελληνίδα
—Γιούχα καὶ ξανά γιούχα σας—ποὺ θὰ σᾶς φάει τὸ μάτι.

ΡΟΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΜΑΤΙΩΝ

ΤΟΥ ΠΙΜΕΝ ΚΑΡΠΟΒ

‘Ο νεαρὸς ποιητὴς ζεβγάς Πίμεν Κάρποβ ἔβγαλε τελεφταῖα ἓνα βιβλίον μὲ τὸν τίτλον «*Λόγια τῶν ματιῶν. Σελίδες γιὰ τὸ λαὸ καὶ τὴν ἀριστοκρατία*» καὶ ἔστειλε στὸ μεγάλο σοφὸ τῆς Γλασνάγιας Πολιάνας (κάμποσες βδομάδες πρὶν τὸ θάνατό του) παρακαλῶντας τον νὰ τοῦ γράψῃ τὴ γνώμη του γιὰ τὸ σύγραμμα.

‘Ο Α. Τολστόη τοῦ ἀπάντησε μὲ ἀφτὰ τὰ λόγια : «.....Τὸ βιβλίον σας μοῦ ἄρεσε πολὺ γιὰ τὶς τολμηρὲς ἰδέες του καὶ τὴ θαρρητὴ ἔκφρασή τους. Στὴν ἐποχὴ ποὺ ζοῦμε πρέπει νάχη κανεὶς πρὸ πολλοῦ θάρρος νὰ πῆ τὴν πικρὴ ἀλήθεια μπροστὰ στοὺς «διαδασμένους», παρὰ μπροστὰ στὴν κυβέρνηση. Ἰδιαιτέρη ἐντύπωση μοῦ ἔκανε στὸ βιβλίον σας ἡ μεγάλη σημασία ποὺ δίνετε καὶ τὸ μέλλον ποὺ βλέπετε στὴ ζωὴ τοῦ χωριάτη... »

‘Ενα ἀπὸ τὰ καλῆτερα κεφάλαια τοῦ βιβλίου ἀφτοῦ εἶναι τό : «*Πρὸς σιὰλέτρι*», ἀπὸ τὸ ὁποῖο μεταφράζω τὸ παρακάτω κομμάτι :

«...Εἶναι ἀνοιξη. Τὰ χιόνια λυώνουν στὶς φωτεινὲς ἀχτίδες τοῦ ἡλίου ποὺ, ὅλους τοὺς γλυκοξεσταίνει καὶ ὅλους τοὺς κάνει νὰ χαίρουνται : καὶ τὸ χτηματῖα, καὶ τὸ χωριάτη, καὶ τὸ λησμονημένο δουλεφτῆ, καὶ τὸν κάθε ἐφτυχῆ, καὶ τὸν κάθε δυστυχῆ, καὶ τὸν πλούσιον καὶ τὸ φτωχόν.... Πρασινί-

ζοῦνε τὰ χορταράκια, ἡ ξεσκλαβωμένη ἀπὸ τὰ χιόνια γις σκορπάει γύρω μιά ἐφχάριστη μυρουδιά κ’ ἓνα λεπτούτοιον ἀεράκι χαϊδέβει τοῦ καθενὸς τὸ πρόσωπο. ‘Ο δουλεφτῆς, ὅλος χαρὰ γιὰ τὸ κάθε χορταράκι ποὺ φυτρώνει, γιὰ τὸ κάθε σκάθαρον ποὺ ξεσταίνεται στὸν ἥλιον, παγαίνει στὸν κάμπο νὰ ξεκλουθήσῃ, γιὰ ἓνα κομματάκι ψωμί, τὴν καταναγκαστικὴν δουλειάν, νὰ καλλιεργήσῃ τὸ χωράφι τοῦ πλούσιου γαιοχτήμονα. Μόλις μπεῖ πίσω ἀπ’ τὰ λέτρι, κι ὁ ἴδρος ἀρχίζει νὰ τρέχῃ ἀπὸ τὸ κούτελό του, καὶ τέλος δὲν παίρνει ἡ βαριά κ’ ἐξαντλητικὴ δουλειάν, τότες ὅλη ἡ ὁμορφιά τῆς ἀνοιξῆς δὲν ἔχει γιὰ κείνον καμμιά ἀξία, εἶναι ἓνα τίποτα, γιὰτὶ δὲν ἔχει ὁ κακόμοιρος καιρὸ νὰ σκέφτεται γι’ ἀνάπαψη καὶ γιὰ χαρὰ, ἀφοῦ στὴν ψυχὴν τοῦ ἀπάνου σὰν πέτρα στέκει ὁ χτηματίας καὶ δὲν τὸν ἀφίνει νὰ συμαζέψῃ τὶς σκέψεις του, φωνάζοντας του : «*Πρὸς ζωντανά, πρὸς ζωντανά δούλεβε ! ! . »*

‘Ανθίζουνε τὰ δέντρα στοὺς μπαξέδες, ἡ γις ντύνεται μὲ τάρωματικά τῆς χορταράκια, ὁ ἥλιος ξεσταίνει καὶ λάμπει παντοῦ, μὰ ὁ φτωχὸς δουλεφτῆς δὲν ἔχει τὴ δύναμιν νὰ τὰ παρατηρήσῃ ἀφτὰ, ὄχι γιὰτὶ καταντὰ ἀναίσθητος καὶ χοντρός, ἀπεναντίας ἡ ψυχὴν τοῦ εἶναι πάντα τρυφερὴ κ’ ἐπιδεχτικὴ γιὰ κάθε ὁμορφον καὶ καλόν, ἀλλὰ γιὰτὶ τὰ γυμνά πόδια του κόδονται ἀπὸ τὰτέλιωτον γύρισμα πίσω ἀπὸ τὰ λέτρι καὶ ἡ τροφὴν ποὺ τρώγει— ἓνα κομματὶ ξερὸ ψωμί καὶ λίγο νερόν— δὲν τοῦ ἀφίνει καθόλου δύναμιν.

Κι ἀφτὲς τὶς φριχτὲς συνθήκες τῆς ζωῆς τοῦ φτωχοῦ ζεβγά τὶς κάνουνε οἱ ἀριστοκράτες, ὄχι μόνον οἱ συστηματικοὶ γαιοχτήμονες, μὰ κ’ οἱ δικηγόροι, κ’ οἱ γιατροί, κ’ οἱ δασκάλοι ποὺ ἔχουνε στὴν κατοχὴν τους γῆ. Ἄς μιλήσουμε παστρικά καὶ ξάστερα, χωρὶς νὰ κλείσουμε τὰ μάτια μας μπροστὰ στὴν ἀλήθειαν, κι ἄς τὸ ποῦμε ὀρθὰ κοφτὰ πῶς κάθε ἄνθρωπος ποὺ λογαριάζει τὸν ἑαυτόν του γι’ ἀριστοκράτη καὶ ποὺ φαντάζεται πῶς ἔκανε καλὸν στὸ λαὸν μὲ τὸν ἓνα ἢ μὲ τὸν ἄλλον τρόπον, ὄχι μόνον, καλὸν δὲν ἔκανε παρὰ καὶ μεγάλο κακὸν ἔκανε στοὺς ἀπροστάτεφτους, μόνον μὲ τὴν ἀπλή ὑπαρξὴν του ὡς ἀριστοκράτης. Μὰ τί θὰ πῆ ἀριστοκράτης; Ἄριστοκράτης θὰ πῆ, ἄνθρωπος ποὺ γυρεύει ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερη ἀνετη ζωὴν γιομάτην ἀπόλαψης, ποὺ διψᾷ μιά ἐφτυχία ἀφάνταστη καὶ ποὺ τὴν ἀποχτᾷ ὡς τὰ στερνὰ μὲ κάθε εἶδους προστυχιές καὶ ἀδικίες, κι ὅποιος κι ἂν εἶναι ἀφτὸς ποτέ του δὲ θὰ καταδεχτῆ νὰ θυσιάσῃ, οὔτε μιά στάλα τῆς ἐφτυχίας του γιὰ νὰ λιγοστέψῃ τὰ βάσανα τοῦ φτωχοῦ. Μὲ παχιά μόνον λόγια ὑπερασπίζεται τὴν φτωχολογίαν, κατακρίνει τὴν ἀπὸνιάν τῶν ἄλλων, μὰ ὁ ἴδιος οὔτε

κάν σκέφτεται να βοηθήσει κανέναν πεινασμένο κι άπροστάτεφτο.

Κι αν τύχει καμμιά φορά να δώση κάτι, τὸ δίνει γιατί τοῦ περσέζει και τοῦ εἶναι ἀχρείαστο.

Μ' ἔλα τους ἄνωγ ἀπὸ τὰ βάσανα οἱ δουλεφτάδες τῆς μάννας μας τῆς γῆς δὲν ἀπελπίζονται, γιατί ἀπὸ τὴν τοῦς δίνει δύναμη, ὁ καθαρός ἀέρας τοῦς δροσίζει, ὁ ἥλιος τοῦς γιατρέθει και με ὑπομονή καρτεροῦνε τὸ γλυκοχάραμα τῆς μεγάλης Ἀλήθειας τοῦ θά βασιλέψη μιὰ μέρα στὸν κόσμο . . .

Πόλη

ΝΙΚΟΣ ΚΑΣΤΡΙΝΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Γ. Τσ. στὸ Ἀγρίνι. Λάβαμε τὴ συντροπή κ' εὐχαριστοῦμε.—κ. Α. Κατσ. στὸ Chibin el Kom. Λάβαμε τὴ συντροπή σου γιὰ τὸ 911, καθὼς και τοῦ φίλου κ. Ἀναστ. και σ' εὐχαριστοῦμε.—κ. Χρ. Μολ. στὴ Λωζάνη. Ἀλλάξαμε τὸ κατατόπι. Σὲ παρακαλοῦμε μαζί με τὴν περσινή, νὰ μᾶς στείλεις και τὴ φειτινὴ συντροπή, δηλ. φρ. 25.—κ. Ε. Clém. στὴ Nice και κ. Σπ. Κοιτολ. στὴ Σμόρνη. Λάβαμε τίς συντρομές τοῦ 911 και σὰς εὐχαριστοῦμε.—κ. Γ. Δανδολ. στὴν Πάτρα. Λάβαμε τὴ συντροπή και εὐχαριστοῦμε. Τὰ βιβλία σοῦ τὰ στείλαμε.

ΔΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 42 τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Τραπεζῆς προσκαλοῦνται οἱ κ. κ. μέτοχοι εἰς τὴν ἐτησίαν τακτικὴν γενικὴν συνέλευσιν κατὰ τὴν 12 Φεβρουαρίου ἑ. ἑ. ἡμέραν σάββατον και ὥραν 4 μ. μ. γενησομένην ἐντὸς τοῦ καταστήματος τῆς Τραπεζῆς.

Ἀντικείμενα συνελεύσεως:

Ἐπιβολὴ ἀπολογισμοῦ 1910, προῦπολογισμοῦ 1911 και ἐκθέσεως ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἀνακήρυξις ἐπιτίμου Προέδρου.

Ἡ κατάθεσις τῶν μετοχῶν ἐνεργηθήσεται δώδεκα ἡμέρας πρὸ τῆς Συνελεύσεως ἐν Ἑλλάδι μὲν παρ' ἀπάσαις ταῖς ἀνεγνωρισμέναις Τραπεζαῖς και παρὰ τοῖς τραπεζῖταις ἀδελφοῖς Μαρίνου, ἐν Λονδίῳ δὲ παρὰ τῇ Anglo-Foreign Banking Cy. Lp.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Ἰανουαρίου 1911.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Διοικητ. Συμβουλίου

Κωνσ. Θ. Κυριακός.

ΤΟ ΔΑΝΕΙΟΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

Ὅροι τῆς ὑποβολῆς προτάσεων ἢ προσφορῶν πρὸς συνομολόγησιν τοῦ ἔξ 20,000,000 δανείου τοῦ Δήμου Ἀθηναίων.

(1) Αἱ προσφοραὶ γίνονται ἐνσφράγιστοι και εἶνε δεκταὶ μέχρι τῆς 6ης μ. μ. ὥρας τῆς 27ης Ἰανουαρίου 1911 ἀνυπερθέτως διὰ τοῦ Δημάρχου πρὸς τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον.

2) Τὸ δάνειον ὀρίζεται εἰς 20,000,000 ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου, καταβληθήσεται δὲ εἰς μίαν τῶν ἐν Ἀθήναις Τραπεζῶν ὀρισθησομένην παρὰ τοῦ Δημάρχου.

3) Ἡ τιμὴ ἐκδόσεως τοῦ δανείου εἶνε ἐλευθέρα και ἀνοικτή.

4) Ὁ τόκος δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίῃ τὰ 55 ο/ο ἐπὶ τοῦ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου.

5) Τὸ δάνειον θὰ ἀποσβεσθῇ εἰς 60 ἔτη δι' ἀναλόγου χρεωλυσίου.

6) Πάντα τὰ ἔξοδα ἐν γένει τῆς συνάψεως και τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δανείου βαρύνουσι τοὺς δανειστάς.

7) Ὁ Δήμος δύναται νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ δάνειον μετὰ πάροδον δέκα ἐτῶν ἀπὸ τῆς συνομολογήσεως αὐτοῦ μετὰ προειδοποίησιν ἔξ (6) μηνῶν.

8) Ἡ καταβολὴ τοῦ δανείου γενήσεται εἰς τρεῖς δόσεις, α) ἅμα τῇ ὑπογραφῇ τοῦ συμβολαίου και β) γνήσονται δύο ἑκατομμύρια, β) πέντε ἑκατομμύρια καταβληθήσονται ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ συμβολαίου και γ) τὸ ὑπόλοιπον καταβληθήσεται ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς ἐπίσης τοῦ συμβολαίου.

9) Τὸ συμβόλαιον θέλει συνταχθῇ και ὑπογραφῇ ἐντὸς δέκα ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρὸς τοῦτο προσκλήσεως ὑπὸ τοῦ Δημάρχου.

10) Πᾶσα προσφορὰ δὲν γίνεται δεκτὴ οὐδὲ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ἐὰν δὲν δοθῇ ἐντὸς τῆς ὡς ἄνω ταχθείσης προθεσμίας και δὲν συνοδεύηται ὑπὸ τακτικοῦ πληρεξουσίου τῶν ἀντιπροσωπευομένων Τραπεζῶν και κεφαλαιούχων, προσαχθησομένου δύο ἡμέρας πρὸ τῆς 27ης Ἰανουαρίου εἰς τὸν κ. Δήμαρχον, και ἐγγυήσεως μιᾶς ἀνεγνωρισμένης Τραπεζῆς ἢ χρηματικῆς ἢ εἰς τίλους ἀξιών ἐνὸς ἑκατομμυρίου.

11) Πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δανείου παραχωρεῖται τὸ ἐκ τοῦ φόρου τῶν ὠνίων και ἐμπορευμάτων ἔσοδον τοῦ Δήμου και πᾶν ἕτερον δημοτικὸν τοιοῦτον.

12) Ἐπὶ τῶν κατὰ τὸν ἄνω τρόπον γενησομένων προσφορῶν τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον θέλει ἀποφασίσῃ ὀριστικῶς και ἀμετακλήτως.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21 Ἰανουαρίου 1911.

Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων

Σ. Μερκούρης.